

תח במדבר כה פינחס אונקלוס

יִתְחַוֶּה צִיּוֹה וְלִבְנֵיהוּ בְּתַרְוֵיהּ קָם יִתְהַיְתֵה לֹא וְלִרְעוּ אַחֲרָיו בְּרִית כְּתָנַת

רש"י

טובע ותמתי למי שטופע עמו טובה, אף כאן גרים שלם שמתקרי יחד דברי זה עיניה שלום בנינו ולא פירש לו הקב"ה שלומיהו (ספ"ה טס): (וג' ודודיה' ממתח אהבה אלא ממתח החמיטוב בניטל טנון גרים שצין לו. צייתי זאת יס': בריית בהגת עולם, שאף על פי אהיהם ואציקלו או יתקו ולכו, שצנעור עשה לו אציקל שצבר נחמה כהובכ לרועי על אהבין לא נחמה אלא טומוט והצנינו לו שלא יענע מרעו ממתי אהיהם לשתקשק לאהבין ולצניו שמשמחו עמו ולחולליתיהם שילוליו עמו צציתו שלום, ויהו טנון דברי דענו, ודבר גדול הוא זה אמר המשחק, אבל פינחס שגודל קודם לכן ולא מי שמתקן שולח לומר לו שמרבי' עולמו חוב אלו נמשח' לא צא לבלל כהובכ עד כאן, וכן שנינו (בא"י): הכותב חודר למה להתמל (ואיעו דבר טקף) (טו) ר"ל צוצחים ויהי' לא נחבכין פינחס עד שברכו למריה'.

המתנה שלמתתי גרים הוהנו עולם סהיה לו המתנה יעמתי: (ל) אפטר משום שהיה קטן או (ג"א), וכוה"ק דרי שלא יהיה כהן בשעת הדיגה ומרי דבמי נלפע לא יעמתי: (לא) ופירש שרש"י דבמי והיה וגי' גרים הוהנו עולם קנה אלאה מתקן וליקן הוא עב"ל ובגמי

אור החיים

עלי, ועדיין לירך לרעה למה הולך לצעופה, ולא אהבן שמתנו צא, מה שאין כן בדרך מתנה שיבוס יש לומר כי הולך לצעופה לחוק גרים בשלוס' למעוררים עליו בדרך שציו על אהבן בחמילה, ומכ כגם שלא יהיו צניו רלוים לרע זה יקיים כ' אח' גם שהיה לבס עולמה עמו לבינת הדיגה הכישיא השעופה, עוד יתבאר הכותב על פי דצירכה ז"ל וכו', צ' שבדרך מתנה יש מקום לומר שצדרי חידוש וצוחים ק"ח' שאלמרי כי קודם מעשה זמרי לא ולאן לך צו אלא חיודוה"י, מה שאין כן אם יהיה נחבכן פנחס לפי שהיה מלוויו' ולא נמשח ואחר בדרך חמילה וחוזר לכוונת אהבן שאחרי צדרי שעשה קלאחו ביתה לו כהכונה, והכז ית צאופן זה לטורפו ולאילו כמותו, נמלאת אומר כי צ' דרכים צ' דרכים, אי הוא דרך חמילה, והצ' דרך מתנה, דרך החמילה הוא כאלוח מדרך המתנה, אי שאין דרך חמילה הוא שימחול לו כי הקגם שקניפו שלא לירך קנין, צ' שאין לאח למעוררים, ג' שחסיב נמשח צומן משוחס הכהנים, הדרך מתנה הוא שיון נמשח לו וליחלו מלוויו, והכז באהן כ' גרלה לו הכהנוב מחדש בדרך שמתנה לאהבן כגם שאציו צעיוו בדרך הוא לרומם מעלה פנחס לעשות כדבר ואחיו לא היו כהנים, ודפי דדיו יש הפרש צין אם בדרך מתנה שיהיה כהן מלכו ולא מלך מלך העקף שצא יוכיב כדבר בדרך חמילה לדרך נחמה, בדרך חמילה ממנו לחפירות לו, והוא אומרו הונו טונו לו בדרך אנה לריכב קנין הדרך מתנה לריכב קנין וכל עוד מתנה, וסוקן אלוט עולמ כל כג', דצירכה שיש בהם שלא קט מידו לא זכז המקבל במתנה אלא במה פקטוק כשיביב בך מתנה כמו שלמתנו, כגנד מכ שצבר כגיטו, עוד יש בדרך מתנה צ' רעות מה שלמתנו ממתנה לריכב קנין אמר לכן לשון שאין כן אם חסוב בך חמילה, כי בדרך חמילה אם שצופה"י, וכגנד נמשח המעוררים אמר הנוי טונו יומחול לו על הקגם וחוזר לכוונת אהבן אף הוא לו את צריתו שלום, וכגנד מוחש שאין כדבר אלא בטלו המעוררים על כהונתו בדרך שצענו על כהונת לפנחס ומיודש הוא אמר וסיה לו ולרעו אחיו

אור ברדי

יב' דרי שיהיה פנחס עניו. יג' בשמה משוחס ההינים, והנה מוה"ק פנחס ריש"י דיה דעי יעמתי, גם דק רכ"ח דיה וסס איה נלחה שלם שמתקין לא נמשח ולא מתקן דרי שלא יהיה כהן בשפת הדיגה ומרי פי"ה, וכן הדעת נחמה, כי למה יענו ועשו מהה אהבן ואחיו אלוטו, עכ"ל און קוטיא ואון סמיה, כי מלתי מהה פעמים טעין זה צצמיתם מולח עבילת וגי', כהן מוחש דרי ותציה, ודמו דריגים מתנה ר' עקיבא, או אפטר שדמרי מו"ל אמר מלך רדעי שהיהם פנחס וקנו. יד' לו ולא יעשו. (טו) ותמלך שבעט

תו במדבר כה פינחס אונקלוס

בְּרִישֵׁי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָתָהּ: יב לְכֹן אָמַר בְּקִנְיָתָהּ: יג כָּבֹן אִימֵר הָא אָנָּא הֲנֵנִי נִתְּנָן לֹא אֶת־בְּרִיתִי שְׁלֹמִים:

לקט ברדי

מפעולותיו, אמר יחד הוא נחמדום גמור עממותו משעבמו מדומיו מעשיו וכו', ואין מרון אף בלא רושם, אלא היה לו לקנף אם לא הקדים פנחס קלמו (בב"ח), עוד יש כוונה בשעיו זו, כדי ליטב מינע קלאמי הייסור לכאורה, ולא די לומר בקנולו או בקנמו, לפי שאין קלאמי אדם מרובה רק צנח הנקמה ממנו קלאמי ה', כלומר כל חוממו ועטרו מחמלה ועד סוף רק משום שער שמים, אלא אם נמערב בו אולמו טונו נגיעם עולמו ליהיה היא ואלה, ופנחס ספרו צמדותים (אדו"ח), וזה אם לא לשאל און מרדן לו כן, שאלם יראה לעינים, ואין ידוע לר"ד עומק מחשבתו אם הוא סלו בשמים (כ"ב), ופשטותו יש לומר צונו רדעי ששינה, כי בשלמה נקמה פי' נמשעה וצפועל יש לנקום נקמה ה', כלומר במה שברג את זמרי עשה פעולה הקב"ה ואין הקב"ה לירך לעשותו שכבר עשה, מתא"כ הקלף והקלאוח שהוא הכעס והמתנה שמתעשה ובריון און לומר שעשה אוחו ממנו ועשיליו, לא אמר הקלף שהיה לו לקנף פי' היה בו דעם קונו שדמרו לקנפו דבמיצ אל קנה, וקנף על האמת ועל אשר ראו לקנפו (מד"י), ואלמה און זה שיעי שכן שפירשו על חיעם קלאמי, דרך משל ראוהן קוהל ואומר שמתנו אבל את מאלל און שפירשו שאלו מה שאלי אלמנו אלא מה שהיה עומק לו לאמל (קב"ל): (טו) פי' דברי רדעי הם עו"ה, שהכותב החמול לומר הנוי טונו לו והפסיק בדצירו ואחיו אומר כאן מה טונו לו ומה היה המתנה, כי גרים איה ממה שפירשו על גרים היה ההתקרות, פעמים כז שצופה, כלומר לא נפרד לעולם, ופעמים (מנו כאן) כז צמתנה, כלומר טונו זה לא ממה ועי' ממה זאת נמשחור ושאלו מקודם כל זמן שהמתנה קיים, וצמתה המקור אמר מה היה המתנה שהיה הכהונה, וקודם את המתנה שם (נפסקו הפסוק). גרים הוהנו עולם" מפני שצמתנה הכהונה עושה את הברית וההתקרות צן פנחס וצין קונו צ"ה, ועשור שהמתנה קיימת לעולם אי"כ הוא גרים הוהנו עולם, ונפסקו זה הפסוק ואמר שמתנו וצרימי שאין לו יהיה גרים שלום (ומלילי אמר הנוי טונו לו את צריתו גרים שלום) לא כמו גרים ששם האצות או טס דור המצרי נמערב העומה, שיש גרים ידירות והאהבה כמו אז טס צו או רב טס נלמדיו שגנשה אהבה צייהס עד כדי כך שלא יוכל להפריד, אבל גרים זאת היה

אור החיים

וגו' שהיה לו לומר על זה בדרך בקנולו וגו' שציו לומר הכותב שברג זה, כי אם היה אומר שציו וגו' ולא כליתו וגו', או על זה בדרך שציו וגו' ולא ולא כליתו ואחר כך יאמר בקנולו היה נשמע כי כליתו וגו' בקנולו וגו', אכן נחבכין להטיר כי השצח חכלית ענין זה של השצח חמה הוא הכמתך ממנו הכמה אחר שהיה על צני ישראל גרר זה לא הושג שלא כילה את צני ישראל ואין מוצן שיש מפעל טוב אלא צמלעותו ג' דרכות עליונות הרשומים צעניו צבשצח חמה מוזל עולמה, אבל מאומרו שציו את כמו שפירשנו פסוקו בקנולו וגו', אבל לצני מניעת חמתו ואמר סמוך לה רעותה כדבר שהוא בקנולו חכליון שאמר ולא כליתו אפטר שהיה גם כן ה' וגו' זה יגיד שצבר הרוע חכלית מפעל כעצו"ה: משאיר פליעה לעמו כגם שלא היה צמטעה כל ג' יב. לְכֹן אָמַר. לירך לרעה למה הולך לומר לכן משעות האמורות צעניו, וצמלעות חפילת לירך אמר שאומר בסמוך חמת אשר קנה וכדומה מהצבות יאמר כי למלך המתשחית רב וגו', שהוא גם כן משמעות חמתו לכן, וצבשצח לומר גם לפי מה שפירשתי בלומרו שציו את חמתו שהוא לשון שצופה כאומרם ז"ל (שמו"ר פי"ז) און שהוא דבר טוב צביר הפעולה מלך עולמה צבשצח לכן אלא שצופה דכתיב (ט"א ג') ולכן נצטענו צציו

אור ברדי

יח' ומה שאמר ח"מי' ולא כליתו הוא ענין אמר, ולא פירוש.

הראשית לפרשת ויקרא

רמז **משה** **ברך** **פינחס** **רמז**

במשל ומלצה קריינה דאגריחה איכו ליכוי פרוונקא, עוד קשה הא צבאי כלכחא דכצוטל ארמיס קיי"ל (סבאדרין פג). בצל לומלך אין מורין לו, וכוון בצל פינחס לומלך צמשה האך בורח לו ללך ולבונגס.

שם, דברמב"ם סבירא ליה שאינו חייב מיתה צדי אדם אלא צדי שמים, ומה שברך משה רבינו את המלוי מצוהר צמוד (שמו"ר פ"ח סכ"ט) ויפן כה וכה וירח כי אין איש, ראה שאין חולת לזיקים עומדת בימנו ולא מזרע עד סוף כל הדורות. והיינו משום דצדיקי אדם לא הוה חייב מיתה, אלא בראה שיהיה חייב מיתה צדי שמים, וכוון שאין חולת לזיקים עומדת ממנו לכך ברגו, עכ"ל.

(ג) איתא צירושלמי (סבאדרין פ"ט ה"ו) בצוטל ארמיס קנאין פונטין בו, תחא שלא בלעון חממים (וציור הפי משה, שלא ישאל לעון חממים שאם צל לומלך אין מורין לו כן). ופיין ופינחס שלא בלעון חממים (צממיס, וברי שאל למשה ואמר לו משה שילך, אמר רבי יוחזר בר פז, ציקשו לדודו (מפי משה אמר בשאל). אילוני שקפלה רוח הקודש ואמרה והיטה לו ולאשו אחריי ברית כבודת פולס. ולבאורח מאמר זה קשה לכולנו, חזק למה היטה בתרעומת רק על פינחס שטעם אחר בשאל, וכלא כמו כן קשה על משה רבינו שבורח לו שילך וכוה כלכה ולון מורין כן, ומו דאם עשה פינחס שלא דיין איו משוף פנים יב דבזר שקפלה רוח הקודש ולא היטה לדודו, גם ל"צ מלי משמע מן הפסוק והיטה לו ולאשו אחריי שברין עס פינחס.

ולפי זה מוכן מדוע הולך רבי חגיגה להפסוק רישה דקרא ויפן כה וכה וירח כי אין איש, כי רבי חגיגה צמחא סבירא ליה כשיטת ברמב"ם דענד טובים שככה את ישראל חייב מיתה רק צדי שמים ולא צדי אדם, אך שלא תקשה מן הפסוק ויר את המלוי שמשו רבינו ברג את המלוי צדי אדם, לכך ביצא תחלת הכתוב ויפן כה וכה וירח כי אין איש, ופירשוהו חז"ל שכספבל ורחה שאין חולת של לזיקים עומדת בימנו, ומינה שמשין דצמחא איו חייב מיתה צדי אדם רק צדי שמים, ומה שברך משה רבינו את המלוי מפני שראה צרות קדשו שאין חולת לזיקים עומדת ממנו.

וגראד ציטצ דנצרים בשגקדיס דברי בגמרא (סבאדרין נהז) אמר רבי חנינא, ענד טובים שככה את ישראל חייב מיתה, שלאמר (שמות ב יב) ויפן כה וכה וירח כי אין איש ויר את המלוי. דקדקו במפרשים מה לו לרבי חגיגה להביא רישה דקרא ויפן כה וכה וירח כי אין איש, וכלא עיקר ראייתו כוה מלומדו ויר אח המלוי.

ובדבריהם האלו יש לומר צבאי כלכחא דכצוטל ארמיס קנאין פונטין בו, כי צמחא איו חייב מיתה צדי אדם רק צדי שמים, אך טעם דבזר שקנאין פונטין בו, מפני שבצוטל ארמיס אין חולת לזיקים עומדה לעמוד בימנו, כמו שזרשו חז"ל (סבאדרין פג) בפסוק (מלמי ב יח) וצטל צת אל נבר, זה בצה על הכותית, וכתיב צתריס, יברת ה' לאיש אשר יעשה ער וטובי מלכתי יעקב ומינה מנהח לה' צללות, את תלמיד חכם כוה לא יהיה לו ער צממיס וטוב צממדיים, אם כהן כוה לא יהיה לו כן מגיש מנהח לה' צללות. ובכן אף שבצוטל ארמיס איו חייב מיתה צדי אדם רק צדי שמים, מכל מקום אם צל קנאין ופנטו בו מטמון שפיר

משה **ברך** **פינחס** **רמז**

דמי, כיון שבין כל כפר קלוי הכתוב שלא יחא ממנו ארע מטילת, אצל אם צל לומלך צבית דין אין מורין לו כן, כי סוף סוף חלוי דבר זה צבוי כבשי דרמחמא, וחלוי ככל אחת יש לו איזה זכות וירח ממנו ארע כשר, ולכן אין צדיקי לבחור לבורכו, אצל צמחא מי שירחה את העמיד כמו משה רבינו שראה אלא המלוי שאין חולת לזיקים עומדת בימנו עד סוף כל הדורות, שפיר מוסר לו לבורכו אף לאחר שנמלך צבית דין.

והערתה י"ל שכל דבר זה הטיח הכתוב ויר"ח פינחס, היינו שראה והסתכל צרות קדשו שאין חולת לזיקים עומדת ממנו כן בלאו עד סוף כל הדורות, ולכן ויקס מתוך העדה ויקס רומח ציוו. ועל זה דרשו צמחא וירח פינחס, מה ראה, ראה מטעם ומכר כלכה, היינו שראה מטעם שאינו עמיד לעמוד בימנו ארע מטילת, ומכר כלכה דבענו דה מוסר לו לבורכו אף לאחר שנמלך צבית דין, ולפיוהו צ אמר לו משה רבינו קריי"ל דאגריח"ל ארבו ליכוי פרוונקא, היינו מי שיכול לקרות ולראות את העמיד שאין חולת לזיקים עומדת ממנו, איכו ליכוי פרוונקא שמומר לו לבורכו.

והשרתא מצוהר הטעם מאמר צירושלמי, בצוטל ארמיס קנאין פונטין בו, תחא שלא בלעון חממים, היינו שהחממים אין מורין כן מפני שאינו חייב מיתה צדי אדם רק צדי שמים, ואם בשביל שאין חולת לזיקים עומדת בימנו, אכתי אין צדיקי לבחור לבורכו כי דבר זה חלוי צבוי כבשי דרמחמא וחלוי ככל אחת יש לו איזה זכות וירח ממנו ארע מטילת, ועל זה פריך ופינחס שלא בלעון חממים, וברי פינחס צל ושל את משה רבינו ובורח לו שילך, לזה צל כמשיב אמר רבי יוחזר בר פז ציקשו לדודו, כי בשעת שכרנו פינחס למיני כקשו חממי ישראל לדודו, שכרי משה רבינו לא חסור לו להדיח לבונגס, שמים יומר הרצה מללחת ידי כצרות, כי הם

ד עור יאפרם מאמר חז"ל, פינחס כן אלטור כן אכרן הככו, רבי אלטור פחה ואמר שמת בני מוסר אצור ואל פטוט סורת אמת, אצור דה קוצ"ב, אמר דה כנסת ישראל.

על פי מה שכתב מרן החתם סופר בחשונוחו (חלק שיש סימן ל"ט) כל ימי הייתי מלעטר על המקרא הזה (צמודר לב כב) והייתם נקיים מה' ומישראל, ושפי חוצות אלו נקיות מה' יאצור ונקיות מישראל הם שי רובצים למדים על צדיקי, ויחד אפשרי ללאת ידי שמים יומר הרצה מללחת ידי כצרות, כי הם

ולדו הסמך האר"ק ורק שנת בני מוסר (ז) בפי' פגורין (דף פנ) וירא פיגמס בן אלעזר בן אהרן הכהן מה ראה, אהרן רב ראה משנה ומכר הלכה, אהרן לו למשה אחי אבי אבא לא כן למדתי צדוקי מבר כוונתו הפועל ארמיית קולין פגנצין בן, אהרן לו קריינא דאוגרמא אחיו לכוין פגורנא, מד ויקם מחור בערה ויקח רומח צדוקי. וקשה ולמתי לא נתיישב למה הולך הכותב לומר וירא שיגמס, והלא כל ישראל ראו המשנה במשורה בקרא ויקרצ אל אחיו אהרן המדייני לפני משה ולמתי כל שנת בני ישראל עוד קשה הארן אמנם אירע כולת למשה רצונו ופאר פגורין ישראל שבסוד ההלכה קרת מה לפגמס, גם ז"צ מה שבסוד משה רצונו צדוקי מפל ומלכה קריינא דאוגרמא אחיו לכוין פגורנא.

ואפ"ף צהקים תאמר הגמרא (נרתיק סא): בשעה שהוליא את רבי שקוצא להרנבא זמן קרילא שנת רבי, ורבי סוריקוס את בשור צמבוקות של צדוקי, ורבי מקבל עליו של מלכות שמיים, אהרן לו חלמורין רצונו עד כאן, אהרן להם כל ימי חייו מלעשר על פסוק זה בכל משך אשילו מעל את שמחין, אמרתי מתי ירא לירי ואקיימנה, ועכשו שצא לירי לא אקיימנה, היה מלאך צלחתי עד שילחה נשמתי צלחתי. ולמתי מוכן מה היטה טונת המלמדים צאלאם עד כאן, ורבי לא ידעו ממלח קודות הבס שצריך כל אדם מישראל למכור נפשו כעצור כעזר ר'.

וביאור המקובל האלף הרמ"ז אלה"ה (הנחא צמקדש מלי פ' משפטים דף קמ). על פי מה דלמחא צמכצו האר"ל (פרש"ס ש"י פ"ב) שמשנה רצונו ברת את המלך צבס סר"ב, ולכן מליני (שמות צ וג) נחשך ראה אהרן כד אפסיס עבדים מליס ויאמר לרשע למה חר"כ רעך, ויאמר הלהרנבוי אחיה אמר"ל נחשך הרנב אח המלך, כי שבשנתו מתי חר"כ המשך שוהרנב צמחמך שר נחשך ברת את המלך.

ולדו הסמך האר"ק ורק שנת בני מוסר (ז) בפי' פגורין (דף פנ) וירא פיגמס בן אלעזר בן אהרן הכהן מה ראה, אהרן רב ראה משנה ומכר הלכה, אהרן לו למשה אחי אבי אבא לא כן למדתי צדוקי מבר כוונתו הפועל ארמיית קולין פגנצין בן, אהרן לו קריינא דאוגרמא אחיו לכוין פגורנא, מד ויקם מחור בערה ויקח רומח צדוקי. וקשה ולמתי לא נתיישב למה הולך הכותב לומר וירא שיגמס, והלא כל ישראל ראו המשנה במשורה בקרא ויקרצ אל אחיו אהרן המדייני לפני משה ולמתי כל שנת בני ישראל עוד קשה הארן אמנם אירע כולת למשה רצונו ופאר פגורין ישראל שבסוד ההלכה קרת מה לפגמס, גם ז"צ מה שבסוד משה רצונו צדוקי מפל ומלכה קריינא דאוגרמא אחיו לכוין פגורנא.

ורבר ר' אל משה לומר, פיגמס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקרא את קולאמי צמוכס ולא מליתי את בני ישראל צקולתי. ויש לדקדק דרצונה צמוכס מוחמר ולמלכה ופסוק צמוכמי בקראו את קולאמי והו לא, עוד קשה הארן אפשר שמשנה זמרי היטה מצויה גזרות כליה על כל ישראל ח"ו, ופי האלם אהרן ומשה ועל כל העדה חקולין.

לכך אומר הנרי עוקן לו את צרמתי שלום, והימה לו ולרשו אמרתי צרית כהונת עולם חמה אשר קמה לאלהי ויפטר על בני ישראל ויש לכבדן קמה לאלהי ויפטר על בני חמה אשר קמה לאלהי, והלא כבר נאמר דבר זה בצפוק בקדמס.

שכמוצו והייחס נקיים מה' ומישראל, אהרן שנת בני מוסר אהרן דא קר"ב, דרייני שחכא פגורנא זכא לשם שמיים, ואל משה מורח אהרן דא נכסת ישראל, היינו ללא ירי הצריות.

ד עורר יש לומר צמחאר דברי האר"ק, פיגמס בן אלעזר בן אהרן הכהן, רבי אלעזר פתח ואמר שנת בני מוסר אהרן ואל משה מורח אהרן.

ויבואר על פי מה שכתב צנוטס אלוהין לרס אהרן דבר אהרן מנעיש אהרן על פי מלך צמחאר או להרן, לפי הירא, כי הארן רכס מפתח את פירי האלם לנלמי ראות האלמה חללה, אלא כשרואין זריק אהרן שששך הדבר הווא צמכצו ויראה כל הרואין אותו מנעירין על הדבר שהוא משה גדולה לשמות כמנעיר, אף על פי שמהחללה לא ידע אהרן כי צב משה, וכן היה הדבר כאן אלא כמשפטים שבחמלה לא הפיעו את המזבח של הירנה זמרי, וכשצא פנתם ועשה הדבר הוא צבא קדושתו הגדולה אז הרנבונו טולס פה אהרן שזה מלכה גדולה להרנב אומן, ואהרן שששה פיגמס דבר זה הכניס קמה צלג שם בקדמם שמהיום והלכה ידעשו על ארמוחיהם צמחא פקחאם להבות זריק ונשכר צמחתי ר' והנה האלם כשעזר ר' מנעמו ונשי ככלו אחי יתול לעלות כי אהרן עד מקום ששכלו מניע, אצל כשאלם רחלה מנעורו דבר טוצ ורואו מנחא פממו ע ששבות גם כן כן, הקמא מניחא ששששה אשילו שלא כדדך הכנעס ויכול לעלות למשלה על ידי זה, ורואו צקולא את קולאמי צמח"ס, פי' ששכנעם צלג ישראל הקמלה צירחא ר', ולא כליתי פי' הדבר הוא דבר שאין עו מלין, פל"ד הקדושים.

מחשבים ומחשבות זרות ונשאלים ונחמדים מחזרות כנצנה, ושופו יומך קשה מתי שאינו יולא ירי שמיים מכה טון חילול הבס שאין לו כפרה כלל כמנעור צב"ס (וינחא פ"ג). ואלוי על זה הייל שמייה המלין שילוי בשלום (קבלת ז ב) אהרן אהרן זריק צמח"ך אשר יפשה עוד ולא יחמה, כי אשילו צמחתינו כל טוצ אי אפשר שלא יחמה על כל שנים צלופין הכסו צילוחת ירי הצריות, פל"ק.

ודגורה אהרן ככל מנעירי של אהרן מוצב מונחלח מלין להוצר ולהשמר ללאות חוצנה שמיים ומחבת הצריות, כרי של אחת כמה וכמה כאשר יבא לקמה קמאת ר' צלחות חוצנה רחמה לצדוקי בשנת צדיקים שמהא פשולתו זכא וילולא לשם שמיים, ומה גם שמהא צב נקיות פלשי הצריות לכל ידעו עי ידעשי שער, שכרי כל מפלחת הקמלות הוא להכרות כעזר ר' ולקדש שם שמיים צמולמ ואם מחור פשולה א יולא הכיסור שילמתי הצריות איי לו למצוי שלמדו חררה איי לו לרעו שלמדו חררה ראו כמה מקולקלן מנעשו וכמה מבושרין דרשתי, איי יולא שברו כשפסדו, ולא יד שאלי מנעיר חומה מישראל אלא מדרבה קמלות כח טעולה לשומר מחורן אף ר' צומר שאהרן היה ושלום, ועל דבר זה העיר הכמות פיגמס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקראו את קולאמי צמוכ"ס, פי' שקמה קמאת ר' צמח"ך בני ישראל, שלא כן חוצה שמיים וכן חוצה הצריות, ומשוי כד זכא להשיב חמת ר' מישראל. (ולאן שחי מקמת שמיים מנעירי אהרן הכולהם בן שופי זה, מכל מקום כרי כשמוקים הכמות וימא אהרן, וטוב הווי טולס כי טוצ ששה צמחתי).

ומעורה יתן מה שסמך האר"ק ורק שנת בני מוסר אהרן ואל משה מורח אהרן, אהרן דא קר"ב, אהרן דא נכסת ישראל, למחדיי כי בשעת שנתקם כחלם לקמה קמלות ר' כשינחם, זריק להוצר ולהשמר לקיים מקבל

תקיה

במדבר לב משות

אונקלוס

קדם יי: כ וואס פא מערדון בן לאחזה לפני יהודה: כג ואסלא תעשו
 הא סבתון קדם יי ותעשו חבבתון תשפחה יתבון: די בנן פון הנה תמאתם ליהודה ורעו
 קבון קריון פספלקון ותפרין תפאתכם אשר תמצא אתכם:
 לעבון וירפיק מפוסבון די בנורלכם ערים למפכם ונדרת
 לצנאכם והיצא מפיכם תעשו:

לקב בדר

רשי

(כד) לצנאכם. חיבה ז' מניחה (הה' ח' ח) לנה וללפס כלם, שאין צו אל"ף מפסיק בין לדי' לדי', ואל"ף שבא בלא אחר הכין במקום ה"א של לנה הוא יי, מיסודו של רבי משה בדרשן למדתי ק: ורדיצא מפיכם תעשו. לנצבה, שקבלום שניר המנה עמיה מנאי פול, גם אמר שיהי חוטאים ויעשו אם לא יעשו קן, גם נראה כמורה שלא מפי המנאי לדיס לעבר ולא מפי שלא יעשו לב ציי' רק משום שלא מפייה, לנה אמר שממון הילא משה דבר זה מן התנאי, והגיש ואמר שתמי הוא דוקא עד אחר שנבטת, אבל ז' שנים השנים הוא רק בעד שלא מפייה שאמור למלו ולא

אור החיים

ואמרו לפני ה' אפטר שנחנן לחזיקה בקדושת הארץ (ע) מכעמיה עמיה שאמרו הם בחיולת דריכיה, זה הוא שיטור דבריו והיכה הארץ והאח וגו' כנס שהוא מולד לארץ הדיה נחשת לבס לאחזה לפני ה' פירוש הדיה נחשת אחזה ז' שיהא לפני ה' חו הוא קדושה שלעם זה הוא שנחשת הארץ קדושה לפי שיהא לפני ה' צלון רעוה מול מפסקה צינה וצין ה' שוכן בצורה: כג. ואם לא תעשו קן הנה תעמם. קשה לא היה לו למר אלא וואס לא תעשו קן לא תהיה הארץ האת לבס. אכן צווח המלמד הוא שאם לא יעשו כדבריו משה שלח אוחס שילכו לקיים מצוה מלמנה טובה לעשות נקמה באויבי ה' הנה שיטורו חלונים הכה תפחחח (ע) פירוש מה כד. ורדיצא מפיכם תעשו (ע) כוונה

אור בדר

שנשפחה מצוה יתנא בכל על מצוה קבא פי' ארץ צננה עממין עלמו כל תפוחו וקדושתו הוא מה שהוא לפני ה'. קבא מיה היה לה. קבא מן המעמד עומת השמעת ממלו קן שפסקי הקדש. קבא לשון עבר ולא אמר תעמא. קבא לולד פירושן של דברים אלו. קבא לולד אמר אם תמלא אהם, אלא הפי' שיהודע לבס שפחחם באמר שחמא אהם ידלי. קבא פי' לא מנעיה מה' יהודע מנעיהם בלא גם מישאל הנה שקיימחם שפועל כעמחם. קבא חלל חו שלא יעלה בידים מ"ו ככסה הארץ, כמו שכן מהי' ע"כ קדמו ואלו תלמם. קבא חלל בעד

אונקלוס

במדבר לב משות

תקיו

← לפני יהודה עד הורישו את יבוי לפני
 ואחר תשבו והייתם נקים מיהודה ומישאל והיתה הארץ הזאת לכם
 ר"י עד ריתוד ית בעי' רבבוהי מן גרמיה: כד ותחבש אשא קדם עמא ר"י וקתר קן תחובון ותהיו וקבון מן קדם יי ומישאל ותהי ארעא ה"א קבון פאחטא

אור החיים

שלא הזכירו דברייהם וכו'א שיעברו כולם פירוש כל ירושלים כהצניפה ולינו חפן לראות אויביו לפני: כראוי להחין צבא, אלא שיעדין קשה שיהיה לו לומר כפסוק ראשון אם חתלו כולם או אם תעברו כולם חלונים. אכן צווח משה צוה הוא בעצמה והודעת דיוק כשמעתי על זה כדרך שאם תעשו וגו' וחתלו וגו' מנעיה כי לא יפול מכם אחד ויחיו שלמים וכן רבי (ע) וכו'א אומרו ועבר לכם כל חזון פירוש כולם ולא יפקד מכם איש, ומכלל זה אהה שומע שאם לא יעשו האמור הם מוכנים להשתתף, ופירוש זה מאמר ועבר וגו' הוא גזירה לפסוק שקדם לא תנאי במעשה בהחלוי כצד אמר אם תעשו כדבר הזה שפירושו הוא תנאי שכהנו הם כמו שכתבי למעלה, ואמרו לפני ה' לומר שצוה לא יביה מן מדין צינה וצין (ע) כלומר (שפי' י"ט) עונותיהם היו מדין צינה לצון אלויהם, ש"מ הרשע וחלוטיו הם המדינים והם המכלוסי (ע) עוד נתחון לומר לפני ה' פירוש שהוא המוריס אויביו כמו שגמר אומר עד הורישו פירוש ה' לאויביו מפניו, ופירוש זה שיעור כמובן הוא על זה כדרך אם חתלו ותביה כוונתם לפני ה' וגו' אז אינכם נריכין למלמנה אלא בעברה לך לפני ה' וכו'א ויריש אויביו, והוא אומר ועבר לכם וגו' לפני ה' כו'א להקסי (ע) עד הורישו אויביו כאל למדח כי הוא המוריס לפני בני ישראל, והקדק לומר מפניו (ע) לפי שכי' שוכן בעיר אשר צמר לו

אור בדר

קבא פי' ממלן בן אהה שומע לאו. קבא ריכס כמו שהי' עמא עמא עמא פי' בדרים הללו שלא יהיו נפיש לפני אויבי לפני ה' הם דבר אהה, ובה הוא מליל. קבא לתמר שיהיה הוא יתברך שם, ואחם מהו אי"כ עונתים לפני. קבא רבד אמר לפני ה', אלא כל למר שנלמח הארץ הואל הואל מקס קדשו משתו דרישו, אלא עומת ופעמים גורמים להחלן משם ולעונו וצלו, משל"כ אם תלכו בדרך צניפה. קבא חלל בן ורובון, שער פסוק ל"ג לא מר שני מנשה. קבא פי' לא רן מישאל חלל גם מהי', זה יהיה הצניפה ז'. קבא זה הצניפה ז',

חת"ם

חלק ו' ליקוטי שו"ת סימן נט

סופר

סט

כ' כ"ח] נחלה מצוהלת בראשונה ואחריתה לא תצורק, עיין ברב
פ' מטות [כ"ג ע"ג]:

ובכל זאת אחז"ל א עם נצר תצטרר ועם עקש תתפחל. וידעת
אח אשר מרגלל צפומי תמיד אין יעקב שלא יפגענו לכן,
ומעטי לכן שופגעו צהם יעקב, שמור זה כי הוא אמת, וצחון
הדברים ותראם אחתים. ורגוני כי צרית כרותה כל ת"ח ולדיק
המכונה יעקב יש לו מזירים נגדו המכונים לכן, אמנם מעטים
הם הרשעים האלו אשר ימלאו נגדם מי שהוא אחיהם צרמאות
כיעקב נגד לכן. והיו יודע כי הרבה פעמים הפכתי צהם ומכס
ומהמונס, ואמרתי להשמר מהם ולעשות העקוב למישור, ואמרתי
לצרות מן הקטנה שצחרמיתם, ונכשלתי בגדול ממנו, ולא זה בלבד
עמי הארץ והמון עם, אלא לומדי תורה ואפי' רבנים, כל שאין
דובר אמת בלבדו ולא היושר והלמד מרכבו, הרחק דרכך ממנו
הסר הגלך מנחיתו. והענין הזה אשר אהה צו קבלו צהצבה, ועל
כל גל וגל חשענע ראשך, וסוף הכבוד לבוא כי יושיע ה' עם קרובו:

ומ"ש שהרב אמר משם אמ"ו ז"ל. לא שמעתי מפיו, ואולי החיר
הרב לעלמו על דרך שאמרו חז"ל [פסחים ק"ג ע"ג ע"א]
רצית להחניק היתלה צאילן גדול, ואל תאשימכו עבור זה. הנה
נמלא צשכונתך ספר מטפחה ספרים למכריעצ"ן, תמלא שם כי
דבר גדול דבר הנביא ז"ל בענין זה, הלא ישחוממו רואיו וד"ל.
ואני תמה על גוף הדבר שהחירו חז"ל לכזב צתורת אמת. ומה
שאמרו חז"ל [צ"מ פ"ג ע"א] מותר לשנות מפני דרכי השלם, לא
היה דעת הרמב"ן ז"ל נוח מה עפ"י המוצן הפשוט, ע"כ הפליג
צפירושו על פסוק [בראשית י"ח ו"ג] ואני זקנתי עיי"ש. והמג"א
צמוסריו סי' קנ"ו החליט דדוקא לשעבר ולא להצא עיי"ש, והכלל
קושטא קאי:

עוד כתב צחאונתך והפלגת על לשון הרב שכתב מצדו פרוסה.
הפלגת צה ופגעת צכצד לדיקי עולם שרגלים צך. ונחמיה
נעש על זה שלא נקרא ספרו על שמו, הואיל שאמר שרים הראשונים
הכבדו על העם עיין פרק חלק [ג' ע"ג]. והאמת כי הך לישנא
חמוה הוא שצחרו צו הגאונים, כי למדו כן מריצ"צ שהיה צנליצין
ומלודתו פרוסה על ירושלים [פסחים ג' ע"ג], הכוונה ללוד רשעי
ארץ כההוא ארמאה דסליק לירושלים, וכן מצודה פרוסה על כל
החיים [אבות פ"ג מט"ז], היינו ללוד אותם צבוא יומם, כדכתיב
[קהלת ע' ו"ג] כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים הנאחזים
צמלודה, ויותר היה ראוי להם לכחוצ ורגלו פרוסה או אצרתו
סכוכה:

ומ"מ לא ראיתי לאחד מצדתי שכתבו לא כן ולא כן. וגם לא
כתבו חונה פה ק"ק ה"ל, אעפ"י שזה הלשון יאל להם
לרבנים ממש רע"ה שבי' עליו צשעת מתן תורה אשר הוא חונה
שם הר האלקים [שמות י"ח ה'], ונהגו חכמים סלסול בעצמם
לכתוב כן על עלמם חונה, מ"מ רבותיו היו נמנעים מהם. ואולי
לא רצו לתלות עלמם צמקומם, כי אחז"ל [תענית כ"א ע"ג] אין
המקום מכבד את האדם אלא האדם מכבד מקומו. וגם לא חתמו
על מקום לידתם, ואולי לא רצו לחאר עלמם צעירי ח"ל. מיהו

אנא צהא מלחא צחרא כחלא צר חמרא לצדי רבותי ז"ל, ומלני
נתן הצבלי, רצ חנא צגדחאה:

ומ"ש עוד צה כבר קדמוך רצן צסמ"ע ותומים צס"ו ח' סס"א
שכתב העטם שאסור לנהוג כבוד צדין המחמנה ע"י ממון,
משום שהוא אלהי כסף, וכל לילנותא אסור לצר מלינותא דע"ז,
והרי צדין הזה דינו כע"ז ע"ש. ואני מלאתי להם סמך מש"ס
ס"פ הקורא עומד [כ"ה ע"ג] דצח ציקתא דההוא דכל לילנותא
אסור לצר מלינותא דע"ז דשריא, מייחתי סמך ליה האי לוצח
מרצן דסני שומעניה שרי לצווייה צגימ"ל ופי"ן, ועיי"ש פירש"י.
ש"מ דצחדא מחתא עם ע"ז מחתיבה. מיהו הר"ן שם כתב דלאו
צלוצח מרצן מייירי כי אם צאיניס דעלמא:

והנה שם מסיים הש"ס האי מאן דשפיר שומעניה שרי ליה
לשצוהיה, ומאן דשצחיה ינחו לו צרכות על ראשו, ולכאורה
הוא מימרא שאינה לריבא, והמברש"א ח"א הקשה הא אמרין
צפרק גט פשוט [קס"ד ע"ג] אל יספר אדם צשצחו של צצרו
שמחוק כך צה לדי גנותו, ותירך דוקא יותר מדאי אסור. ודבריו
ל"ע דהא צפרק גט פשוט לא אמר אלא יבורח חייטא כצציה,
והאי לאו יותר מדאי הוא. ע"כ נראה לע"ד דלריך לשום לצ צל"ה
הא לספר צשצח הצדיקים הוא מלצה גדולה, וא"כ אמאי ניחוש
שצבוא ליד גנותו, הא מלצה צעידנא דעסוק צה מגנא ומללא [סוטה
כ"א ע"א], ואמאי לא יביה המספר צשצחו צעוה מלצווא לדי
גנותו. ודוחק לומר דכל השומעים קאמר שיצווא לגנותו. ועוד הרי
גם הם צמלות שמיעב קא עסקו וצאו. ע"כ ר"ל דוקא התם
דלוקמיה צמילי דעלמא צשצח יופי הכתיבה, דאמר יבורח חייטא
כצציה, צהא חשש רצי ללה"ר שיצווא ליד גנותו, אצל אה"י אם
ישצח את הצדיק צלצקתו ותכמתו, כמו שהיו רגילים חז"ל [צרכות
ל"ח ע"א] משצח ליה ר' פלוני לר' פלוני דאדם גדול הוא, כיון
דמלצה היא מצינה היא עליו שלא יצווא לספר צגנותו. וכן הנה
דצרי הש"ס ה"ל האי מאן דשפיר שומעני שרי לשצוהיה, ולא
חייסוק שיצווא לדי גנותו, והטעם דצרי לא יאונה לו כל און משום
דינחו לו צרכות על ראשו:

וע"ד א שאלתך צהא דצש"ע יו"ד סי' שצ"ד דאין משהין מטה
של נשים מפני הניווול, אי שייך זה גם צקטנה שלא הביעה
זמנה לראות, חקנה שעצרה זמנה וחדל להיות לה אורח כנשים:

הנה צש"ס יליף ליה סוף מ"ק כ"ח ע"א ממרים, והיא היתה
צה קצ"ג שנים וכבר פסק לה אורח נשים, דצרי הש"ס
מחשג לנס על מה שהולדה יוכצד צח ק"ל, וצנות ללפחד עיין
פרק יש נוהלין [ק"ב ע"א], וידוע דכל זמן היות לנשים האורה
הלדנה, וכמ"ש רמב"ן פי' ויגש [מ"ו ע"ו], וא"כ ע"כ אין דרך
להיות לכן האורה צח קצ"ג, ואפ"ה ה"י חיקף למיתה קצורה.
וה"ה לילדה דלפטר יתעורר לכן הציבה, דצרי אחז"ל צמה ל"צ
ע"א מעשה והצבילוכ קודם לאמה, יע"ש פ"א ע"א. שוב מלאתי
צצאר ביטע א סי' שצ"ד [ס"ג] שכתב דצקנה כיון דעכ"פ לא שכיחי
כולי האי ע"כ חכם קודם, אצל ילדה (ר"ל שראתה כבר ומוחזקת
דמיס) דוקא ת"ח מופלג קודם משום כבוד תורה ע"ש, ומקטנה

הוא שובץ כאן במהדורה הראשונה מסיבה שאינה ידועה. (קובץ האהל
תשי"ח י"ג י"ד ע' כ"ד)
ה) הקדמון לדבי יהודה טיקטין.

א) צ"ל: אמר הכתוב [תהלים י"ח כ"ז].
ב) ע"פ תהלים צ"א ד' באברתו יסך לך. ונדצ"ל: סוככה.
ג) וכ"כ בחיי מגילה שם בהערה עב.
ד) בכתיב של חשוכה ריזן לא מופיע הקטע שמכאן עד סוד"ה הנה,

בַּיָּמָה מְצַדֵּקָה נִבְרָא וְיִצְחָק מִן בֶּת קַיִּי: מַפְתֵּי-צִיּוֹן פְּלִי-תְדַרְדְּרָה הָיוּ →
אֵלַי מְשַׁבְּחָה מְבִיָּא וְנִפְקֵי מִן בְּשִׁמְתָא רְצִיּוֹן כַּל זִוְזָה, הָיוּ רַבְרַבְנָה מְסַפְתֵּירָן עַל מַקְלָא הַיְבָמָה
מִעֲקֻרָהּ: וְנִפְקֵי מִן בְּשִׁמְתָא רְצִיּוֹן כַּל זִוְזָה, הָיוּ רַבְרַבְנָה מְסַפְתֵּירָן עַל מַקְלָא הַיְבָמָה

אבן עזרא
 במסדרין בי"ח, כמו הנמצא ב"ח ה' יחמד מקום אשר אתו כאלים, וכן כמס לים פכסים (משנה א' ט):

רַאשֵׁי צִיּוֹן

אין העברתי במסארת, אמר ה' לא רצו לישאל שותפים לפני וכו' אלא במסארתם אתי ונשים אתי עבר, שהלכתי לכבוש לפני נבוכדנצר המלכות כדי שיעלו ביד מלך אריר, והיו העברתי במסארת וכו' באופן כי מה שהיו צריה לראש שהיו נצחיים לכל המלכות, כמו שאמר דו"ל בעתהוא, וכן אתה מצא בשמאנו ישאל ונקש הקב"ה להגלותו, אמר הקב"ה אם אני מגלה ישראל החולה נעשים הרפה מה עשה הב"ה כהורגו על כל האומות וכו', אמר הקב"ה הווי ישראל וראים שהגלותי אומת העולם ויעשו תשובה וראו רין שלי מה אני עושה באומת העולם וראו ממשפטי וכו', ועוד שהגיה לום ה' מסביר, ולמה עשה ה' ככה לעורר אותה אולי תשוב ויהי אומר כי ה' הונה מל' הונה, פירש קורא ומודיע קורם שהתמלא סאתה ולא היה לה תקווה, והו' אומר על רוב פשיעה, רוב ולא כולם, קודם שהיו כלמי והיה ה' הונה בעודו רובם עבירות קודם שהם נמרו לה ויעיל, מה עשה עור, הנהיה קצת מהם שומרו שהיה עוללה מלשון עוללה ולכזי שכי לפני צד קודם שבא נבוכדנצר שהורג אולי יחזור, ולא רצו צד שירצא מבה ציין כל הודיה:

וַיִּצְא מִן בֶּת צִיּוֹן וְגוֹ, וְכַרְתָּ יִירֻשָׁיִם וְגוֹ,

פירוש שלא יצאה לשוב עד אשר תפסדה הכל ויצא כל הודיה, ונמק' הניגון שהלכו כלא כה וכו'.

מִדְרָשֵׁי חֲזוֹן

הקב"ה, שהיה גלותו מהודין ולא גלחה שכינה עמהם, גלו משמחה ולא גלחה שכינה עמהם, וכו' שגלו ותיקנות גלחה שכינה עמהם, כמו שאמר עוללה הלכו שבי לפני צד, מיר יצא מן בת ציין כל הודיה, ואין הודיה אלא הקב"ה שאמר הווי הודי לשבת (אמרי) ו יוצא וכו', אמר הקב"ה שאמר הווי הודי לשבת (אמרי) קורא ביהודה וההולכי חסונים, נעשיו שלא יביתם הוי אום קוראים ויצא מן בת ציין כל הודיה ואין הודיה אלא הקב"ה שאמר הווי הודי לשבת, וראו אין על פי שקלול יומיה כ"כ אמר ופי הקב"ה שיעשו ופסון ללול, וישאר אמר וכו' לציון גואל (איב"ד).

מַבְּתַי צִיּוֹן, מִן בֶּת חֲבִיב, אִידִי אִוִּי: יֵשׁ לִנוּ מִנָּה אִתָּח

כ"ץ הודיה, מאי כל הודיה, כל חדות, מלמד שהאדון

וְיִשְׂרָאֵל אֶתְבָּרְאָה וְהַשְׂקִיבִים צִיּוֹן וְאֶתְעַשְׂבִּידוּ שְׂקִיבֵי צִיּוֹן
אֶבְיָלִין מְרִלֵת עֲלֵי פִה מוֹעֲדֵי, כַּל פִּגְמוֹן מְרַעְתָּה צִיּוֹן, וְכַתְּבָהּ אֲנִיחֵן, עַל רֵי כְּסִיף

וְדִקְשִׁימָא לִיה אִם הִם אִירְבִּיבִים אִינִם כְּשִׁלוֹת עִמָּהֶם, לִכֵּן פִּירֵשׁ וַיִּשְׁבִּיבִים כְּשִׁלוֹהָ לֹא שִׁמָּה כְּשִׁלוֹת עִמָּהֶם:

הַשְׂפָתִי חֲכָמִים

ב' שופמין שיערה ששם נאספו וקיי ישראל חכאים, ואתו בחינם כי אין להם בכורם ומנעו, וראגו המלכות שהיה מתנון לחלל במלכותו גם ת: ה' אוביה, הם כשלוה והיא לכרה כהונה, ועלולים שאין להם עין נמכי כרום פשיעה:

רַאשֵׁי צִיּוֹן

שונאיהם של ישראל, אלא אירביה שלי למה, לה משכב כי ה' דיינו שיה עושה ה' כדי שיראו ויראנו לשלם דוב פשיעה, והיראה גם ה' שה' הונה על רוב פשיעה, שהיו עוללה וכו' ומה פשעם של העוללים, אלא ודאי כי ה' הונה:

אִבְיָלִין מְרִלֵת עֲלֵי פִה מוֹעֲדֵי, כַּל פִּגְמוֹן מְרַעְתָּה צִיּוֹן, וְכַתְּבָהּ אֲנִיחֵן, עַל רֵי כְּסִיף

או יאמר כי ה' היה עושה ענינים אולי הודיה ותחזור, והווי הווי צריה, קודם שבאו לירושלם בקראים צריה, ואחרי שעשו רעה בקראים אירביה, והו' אומר הווי צריה, כמו שמצינו בנבוכדנצר שהיה הולך ונדרל ונעשה ראש, והוא על דרך מה דאורא כמדורש

מִדְרָשֵׁי חֲזוֹן

שקלול יומיה כ"כ אמר ופי הקב"ה שיעשו ופסון ללול, וישאר אמר וכו' לציון גואל (איב"ד).

מַבְּתַי צִיּוֹן, מִן בֶּת חֲבִיב, אִידִי אִוִּי: יֵשׁ לִנוּ מִנָּה אִתָּח

כ"ץ הודיה, מאי כל הודיה, כל חדות, מלמד שהאדון

עֲשִׂיתִי לָהּ שְׂוֹמְרִין פְּתִיחֵיהָ נִאֲמָרִים פְּתִיחֵיהָ וְיִשְׂרָאֵל אֶתְבָּרְאָה וְהַשְׂקִיבִים צִיּוֹן וְאֶתְעַשְׂבִּידוּ שְׂקִיבֵי צִיּוֹן
וְנִגְזַרְתָּ וְהָיָה מִרְעִלָה: ם הָיוּ צָרִיךְ לִירָאֵשׁ אֶבְיָלִין מְרִלֵת עֲלֵי פִה מוֹעֲדֵי, כַּל פִּגְמוֹן מְרַעְתָּה צִיּוֹן, וְכַתְּבָהּ אֲנִיחֵן, עַל רֵי כְּסִיף

וְדִקְשִׁימָא לִיה אִם הִם אִירְבִּיבִים אִינִם כְּשִׁלוֹת עִמָּהֶם, לִכֵּן פִּירֵשׁ וַיִּשְׁבִּיבִים כְּשִׁלוֹהָ לֹא שִׁמָּה כְּשִׁלוֹת עִמָּהֶם:

הַשְׂפָתִי חֲכָמִים

ב' שופמין שיערה ששם נאספו וקיי ישראל חכאים, ואתו בחינם כי אין להם בכורם ומנעו, וראגו המלכות שהיה מתנון לחלל במלכותו גם ת: ה' אוביה, הם כשלוה והיא לכרה כהונה, ועלולים שאין להם עין נמכי כרום פשיעה:

רַאשֵׁי צִיּוֹן

שונאיהם של ישראל, אלא אירביה שלי למה, לה משכב כי ה' דיינו שיה עושה ה' כדי שיראו ויראנו לשלם דוב פשיעה, והיראה גם ה' שה' הונה על רוב פשיעה, שהיו עוללה וכו' ומה פשעם של העוללים, אלא ודאי כי ה' הונה:

אִבְיָלִין מְרִלֵת עֲלֵי פִה מוֹעֲדֵי, כַּל פִּגְמוֹן מְרַעְתָּה צִיּוֹן, וְכַתְּבָהּ אֲנִיחֵן, עַל רֵי כְּסִיף

או יאמר כי ה' היה עושה ענינים אולי הודיה ותחזור, והווי הווי צריה, קודם שבאו לירושלם בקראים צריה, ואחרי שעשו רעה בקראים אירביה, והו' אומר הווי צריה, כמו שמצינו בנבוכדנצר שהיה הולך ונדרל ונעשה ראש, והוא על דרך מה דאורא כמדורש

מִדְרָשֵׁי חֲזוֹן

שקלול יומיה כ"כ אמר ופי הקב"ה שיעשו ופסון ללול, וישאר אמר וכו' לציון גואל (איב"ד).

מַבְּתַי צִיּוֹן, מִן בֶּת חֲבִיב, אִידִי אִוִּי: יֵשׁ לִנוּ מִנָּה אִתָּח

כ"ץ הודיה, מאי כל הודיה, כל חדות, מלמד שהאדון

עֲשִׂיתִי לָהּ שְׂוֹמְרִין פְּתִיחֵיהָ נִאֲמָרִים פְּתִיחֵיהָ וְיִשְׂרָאֵל אֶתְבָּרְאָה וְהַשְׂקִיבִים צִיּוֹן וְאֶתְעַשְׂבִּידוּ שְׂקִיבֵי צִיּוֹן
וְנִגְזַרְתָּ וְהָיָה מִרְעִלָה: ם הָיוּ צָרִיךְ לִירָאֵשׁ אֶבְיָלִין מְרִלֵת עֲלֵי פִה מוֹעֲדֵי, כַּל פִּגְמוֹן מְרַעְתָּה צִיּוֹן, וְכַתְּבָהּ אֲנִיחֵן, עַל רֵי כְּסִיף

וְדִקְשִׁימָא לִיה אִם הִם אִירְבִּיבִים אִינִם כְּשִׁלוֹת עִמָּהֶם, לִכֵּן פִּירֵשׁ וַיִּשְׁבִּיבִים כְּשִׁלוֹהָ לֹא שִׁמָּה כְּשִׁלוֹת עִמָּהֶם:

הַשְׂפָתִי חֲכָמִים

ב' שופמין שיערה ששם נאספו וקיי ישראל חכאים, ואתו בחינם כי אין להם בכורם ומנעו, וראגו המלכות שהיה מתנון לחלל במלכותו גם ת: ה' אוביה, הם כשלוה והיא לכרה כהונה, ועלולים שאין להם עין נמכי כרום פשיעה:

רַאשֵׁי צִיּוֹן

שונאיהם של ישראל, אלא אירביה שלי למה, לה משכב כי ה' דיינו שיה עושה ה' כדי שיראו ויראנו לשלם דוב פשיעה, והיראה גם ה' שה' הונה על רוב פשיעה, שהיו עוללה וכו' ומה פשעם של העוללים, אלא ודאי כי ה' הונה:

אִבְיָלִין מְרִלֵת עֲלֵי פִה מוֹעֲדֵי, כַּל פִּגְמוֹן מְרַעְתָּה צִיּוֹן, וְכַתְּבָהּ אֲנִיחֵן, עַל רֵי כְּסִיף

או יאמר כי ה' היה עושה ענינים אולי הודיה ותחזור, והווי הווי צריה, קודם שבאו לירושלם בקראים צריה, ואחרי שעשו רעה בקראים אירביה, והו' אומר הווי צריה, כמו שמצינו בנבוכדנצר שהיה הולך ונדרל ונעשה ראש, והוא על דרך מה דאורא כמדורש

מִדְרָשֵׁי חֲזוֹן

שקלול יומיה כ"כ אמר ופי הקב"ה שיעשו ופסון ללול, וישאר אמר וכו' לציון גואל (איב"ד).

מַבְּתַי צִיּוֹן, מִן בֶּת חֲבִיב, אִידִי אִוִּי: יֵשׁ לִנוּ מִנָּה אִתָּח

כ"ץ הודיה, מאי כל הודיה, כל חדות, מלמד שהאדון

ר"ב 319 אמת אוקטובר 1939

תשובה ערכי שלח - דרוש א נחל

במצורתו, עד שאח"כ יש לו כח להביא לעבודת כוכבים, וכתחלה כשמיטו לדבר הקל עיקר מחשבתו רק כדי שיוכל אחר כך להסיט לעבודת כוכבים, כי בעבור הדברים הקלים לב לא היה משודל כל כך.

וזה יורה לנו הפסוק, שתרע המבחן, שלא תתמה מה תעשה ליצר הרע, בשלמא כשיתפוך לרע תוכל להלחם נגדו כי רואה אתה שהוא שונא, מה שאין כן כשיתראה לך כאוהב ומבקש טובתך ויפתך לטוב איכה נרע איהו הדרך הרע שאומר היצר הרע כדי להלחם נגדו, לז"א סימן זה יהיה לך כי יסיתך אחיך או רעך, ר"ל כשתראה שהוא לך כאוהב ורע, רק שהוא מסיח ולא מפתח, דהיינו שעושה בכל כחו, מזה תרע כי בסתר, ר"ל כמתחבט וכוונתו היא לאמר לך אחי"כ גלבה ונעבדה כו, שכן הוא דרכו של יצר הרע, ולכן לא תאבה ולא תשמע לו, והבן כי נכון הוא, הרי נחבא נסיון ומבחן א'.

הנסיון השני, הוא על דרך שרמוזו ד"ל (נפשו) כי כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ידעו כי היצר הרע מתלבש במחשבות האדם ומיפה לו כל העכירות, ומראה לו בסענות מזויפות שיש בזה כבוד הבורא, ובמאמר הפסוק (משל מ. ט) כל דרך איש ישר בעיניו, ואפילו יעשה כל עבירות אינו רואה שום חרפה ומאוס בדבר, משא"כ כשרואה אדם אחד עושה כך או אפילו קל ממנו הרבה אזי מכין מיד שהוא עבירה, כי לזה מסייעו היצר הרע כדי שינשא את חבירו, משא"כ כשעשה הוא בעצמו את הרבר ההוא היה היצר הרע מסמא עיניו ומראה לו שיש בזה כבוד הבורא, והיינו כל הנגעים כו, ועל ידי זה נמשך שנאת תנם, כי שונאים זה את זה עבור שכל אחד רואה המעלות שלו והחסרונות אינו

תשובה ערכי שלח - דרוש א נחל

המעיל אשר לשאול בל, ויהי אחרי כן ויך לב דוד אותו על אשר כרת את כנף אשר לשאול ויאמר לאנשיו חלילה לי מזה אם אעשה את הדבר הזה לארזי למשיח'י לשלוח ידי בו כי משיח'י הוא, וקשה מדוע החלה כשאמרו לו האנשים הנה היום כו לא השיבם מאומה עד אחר שכרת כנפו. ופירש האלשיך, כי היצר הרע מסיח האדם לעבירה ומיפה לו הדבר בסענות מזויפות לומר שהוא דבר מצוה ושהוא כבוד ליתכרך שמו, היצר טוב אומר שהוא עבדיה, והאדם נדון ברוחו למי האמת ואינו יודע, אכן אחר שעשה הדבר על פי אחת מהדעות אז יכין הדבר לאמתו, כי אם אחר גמר הדבר לא יך לבנו ולא ידאג ולא יחזיק על אשר עשה, ירע כי דברי היצר טוב היה ואין עול במעשה ההוא, אבל כשאחר שעשה ילבש חרטה על אותו העשה וידן לבנו, ודאי זה היה מעשה היצר הרע שאמרו בו (נ"ע ט) גוסי מ"ט יודע ומסית עולה ומקטרג, לזאת בתחלה מתלבש באדם ומסיתו ומתקן כל מחשבותיו עד שאומר בלבו לדע טוב ולמר מחוק מחמת תאוותי וחשקו ורצונו לדבר ההוא, וכל הדברים המאוסים נעשו בעיניו טובים ויפים, ומיד בגמור העשיה נסתלק היצר הרע מאחו ועולה למרום לדחטין ונסתלק תאוותו ממנו, אז מתחיל האדם להביט מה עשה ומתחרט חרטה אשר לא תועיל כי כבר גמר המעשה.

וחזר עצמו אידע לדרך המלך ע"ה, אנשיו אמרו לו חדוג את שאול, ולא השיב להם דבר, כי הוא בעצמו היה נדון ברוחו והיה מסתפק בדבר, סברא אחת אמרה לו על פי דין תורה (מסעי' ע"ג) הכא להורגך השכם להורגו, ולא עוד אלא שהקב"ה מאס ורוצה שאחיה חמלוך, נמצא כזה שתהרגנו תעשה מצוה ה', ולא עוד אלא שהוא מגרש מהסתחפ בתחלת ה' לדרך

המעייל אשר לשאול בל, ויהי אחרי כן ויך לב דוד אותו על אשר כרת את כנף אשר לשאול ויאמר לאנשיו חלילה לי מזה אם אעשה את הדבר הזה לארזי למשיח'י לשלוח ידי בו כי משיח'י הוא, וקשה מדוע החלה כשאמרו לו האנשים הנה היום כו לא השיבם מאומה עד אחר שכרת כנפו. ופירש האלשיך, כי היצר הרע מסיח האדם לעבירה ומיפה לו הדבר בסענות מזויפות לומר שהוא דבר מצוה ושהוא כבוד ליתכרך שמו, היצר טוב אומר שהוא עבדיה, והאדם נדון ברוחו למי האמת ואינו יודע, אכן אחר שעשה הדבר על פי אחת מהדעות אז יכין הדבר לאמתו, כי אם אחר גמר הדבר לא יך לבנו ולא ידאג ולא יחזיק על אשר עשה, ירע כי דברי היצר טוב היה ואין עול במעשה ההוא, אבל כשאחר שעשה ילבש חרטה על אותו העשה וידן לבנו, ודאי זה היה מעשה היצר הרע שאמרו בו (נ"ע ט) גוסי מ"ט יודע ומסית עולה ומקטרג, לזאת בתחלה מתלבש באדם ומסיתו ומתקן כל מחשבותיו עד שאומר בלבו לדע טוב ולמר מחוק מחמת תאוותי וחשקו ורצונו לדבר ההוא, וכל הדברים המאוסים נעשו בעיניו טובים ויפים, ומיד בגמור העשיה נסתלק היצר הרע מאחו ועולה למרום לדחטין ונסתלק תאוותו ממנו, אז מתחיל האדם להביט מה עשה ומתחרט חרטה אשר לא תועיל כי כבר גמר המעשה.

וחזר עצמו אידע לדרך המלך ע"ה, אנשיו אמרו לו חדוג את שאול, ולא השיב להם דבר, כי הוא בעצמו היה נדון ברוחו והיה מסתפק בדבר, סברא אחת אמרה לו על פי דין תורה (מסעי' ע"ג) הכא להורגך השכם להורגו, ולא עוד אלא שהקב"ה מאס ורוצה שאחיה חמלוך, נמצא כזה שתהרגנו תעשה מצוה ה', ולא עוד אלא שהוא מגרש מהסתחפ בתחלת ה' לדרך

המעייל אשר לשאול בל, ויהי אחרי כן ויך לב דוד אותו על אשר כרת את כנף אשר לשאול ויאמר לאנשיו חלילה לי מזה אם אעשה את הדבר הזה לארזי למשיח'י לשלוח ידי בו כי משיח'י הוא, וקשה מדוע החלה כשאמרו לו האנשים הנה היום כו לא השיבם מאומה עד אחר שכרת כנפו. ופירש האלשיך, כי היצר הרע מסיח האדם לעבירה ומיפה לו הדבר בסענות מזויפות לומר שהוא דבר מצוה ושהוא כבוד ליתכרך שמו, היצר טוב אומר שהוא עבדיה, והאדם נדון ברוחו למי האמת ואינו יודע, אכן אחר שעשה הדבר על פי אחת מהדעות אז יכין הדבר לאמתו, כי אם אחר גמר הדבר לא יך לבנו ולא ידאג ולא יחזיק על אשר עשה, ירע כי דברי היצר טוב היה ואין עול במעשה ההוא, אבל כשאחר שעשה ילבש חרטה על אותו העשה וידן לבנו, ודאי זה היה מעשה היצר הרע שאמרו בו (נ"ע ט) גוסי מ"ט יודע ומסית עולה ומקטרג, לזאת בתחלה מתלבש באדם ומסיתו ומתקן כל מחשבותיו עד שאומר בלבו לדע טוב ולמר מחוק מחמת תאוותי וחשקו ורצונו לדבר ההוא, וכל הדברים המאוסים נעשו בעיניו טובים ויפים, ומיד בגמור העשיה נסתלק היצר הרע מאחו ועולה למרום לדחטין ונסתלק תאוותו ממנו, אז מתחיל האדם להביט מה עשה ומתחרט חרטה אשר לא תועיל כי כבר גמר המעשה.

וחזר עצמו אידע לדרך המלך ע"ה, אנשיו אמרו לו חדוג את שאול, ולא השיב להם דבר, כי הוא בעצמו היה נדון ברוחו והיה מסתפק בדבר, סברא אחת אמרה לו על פי דין תורה (מסעי' ע"ג) הכא להורגך השכם להורגו, ולא עוד אלא שהקב"ה מאס ורוצה שאחיה חמלוך, נמצא כזה שתהרגנו תעשה מצוה ה', ולא עוד אלא שהוא מגרש מהסתחפ בתחלת ה' לדרך

וכוונתו בזה שמעניי בשם גדול כפסוק (שפיט 6
 טי) וזו שדיה כאלים, ואמר ד"ל טעם
 למה נמשלו שרים שבאותו החד כאלים,
 למד לך מה אלה זו ראשה של זו בצד זנבה
 של זו כך היו סנהדרין שבאותו החד. ופדיש,
 כי העונה נמשך מצד היות האדם שפל ברוחו
 וירא שמים ומכיר כל הפחיתות והחסרונות
 שיש בו ומתבייש בהם תמיד, וכל המדות
 טובות שיש בו אינו רואהו כלל מצד היותו
 מפתח כל היום המיד מעבירות והחסרונות
 שבידו, משא"כ בחבירו אינו רואה רק המעלות
 ומדות הטובות ולא החסרונות, לכן הוא בעיני
 נבזה ונמאס נגד כל מי שרואה, כי הוא מעריך
 חסרונותיו נגד טובותיו של חבירו. והגאון
 שאדם מתגאה נגד חבירו נמשך מצד היותו בו
 מעט יראת שמים או לא כלום, ולכן כל
 עבירותיו וחסרונותיו קטנים מאד בעיניו עד
 שלדוב קטנותו נעלמין הם ממנו לגמרי, וכל
 הטובות ומעלות שיש לו המה אצלו גדולים
 הרבה מאד, משא"כ בחבירו כל המדות טובות
 אשר הוא רואה בו המה קטנים מאד וחסרונות
 חבירו רבים ורעים מאד בעיניו, ולכן מתגאה
 נגדו כי הוא מעריך מעלותיו נגד חסרונות
 חבירו.

ולואת הטיבה אמרו ד"ל (טמט ט) שכבת
 המקדש נחרב בעון שנאת חנם, והו
 נמשך על ידי האמור, כי כל אחד לא ראה
 חסרונותיו רק טובותיו ובחבירו לא ראה רק
 חסרונותיו ולכן היו שונאים זה את זה חנם.
 והיו שרמוז ד"ל שדיה ראשו של זה בצד זנבו
 של זה, ו"ל שכל אחד העריך מעלותיו דהיינו
 ראשו נגד חסרונות חבירו, והכן והפח"ח.

וזהו עצמו ענין חטא ככפלים שאמרו ד"ל,
 וירצו שהיה בחטאם חרות ליריעות, ולא
 רי שחטאו והיה להם חסרונות רבות, א"כ

הי כפלים בכל חטאותיה. והקשו המפרשים (ט)
 איך יצוייר חטא ככפלים, הלא חטא היינו מי
 שעובר על מה שכתוב בחורה, ואם אמר חטאה
 ככפלים היינו שעשה עבירות פעמים הרבה,
 א"כ מהו אמרו ולקו בכפלים, למה זה נקרא
 כפלים, הרי וראי לפי מנין העבירות שעשה
 כמה הוא העונש.

ובאירצו רבך זה על פי רבוי חוה"ל (פ) ופשיט
 פ"ט) שאמר החכם להלמדינו, אילו לא
 היה לכם עון הייתי מפקח עליכם כמה שהוא
 יתור המור מדעון, אמרו לו ומהו, אמר להם
 הגאון והגאון צ"כ. הנה הסביר להם שלפעמים
 עבירה שאדם נכשל בה היא לא יתור יתור
 מאם עושה מצוה, כי הגאון הוא חמור יותר
 מהענין, כי הוא נחשב כעובר עבירה גלגלים,
 ולכן האדם אשר לא בא שום עבירה לידו
 צרייר לו שצ"י יכא המלומות וגיאות בלב
 עבדו שאפילו פנים א לא עשה עבירה, משא"כ
 בשבשכל איה פעם בעבירה או שוב לא יכא
 לידו גאות כמו שאמר הכתוב (פסלס נ) (ט)
 וחטאתי נגרי תמיד, והוא מתברשש תמיד
 מחטאתו אשר חטא ואי אפשר לו להתגאות.

ר"י שמי שאין לו שום עון יש בו מעלה
 וחסרון, המעלה שהוא נקי מעבירות,
 והחסרון הוא שיוכל להתגאות. ומי שיש לו
 איה עונות יש בו להיפך מעלה וחסרון,
 וחסרון הוא שאינו נקי מעונות, והמעלה הוא
 שאינו מתגאה. ויש אדם שיש בו חסרי
 לטיבותא, שהוא נשמר ברוחו ואין בידו שום
 עון אשר חטא ואפילו הכי הוא שפל רוח כפי
 כל אדם. ויש ג"כ אדם שיש בו חסרי ליריעות,
 שמלכב שעונותיו עבדו ראש הנה הוא ג"כ
 מתגאה ונחשב בעיניו לצדיק היראשון, כי אינו
 רואה נגעי עצמו, הנה ואת מדה רעה תתיר
 ליריעותא תיר ליריעותא וסתיר אחריר.

קא, אובת יתונתן הפטרת ואחתון. קב ט"א לו וכצ"ל.

העוברי גלגלים מודע בהם בהר, עשה הקב"ה
 נסיון שהאומה אשר יש לה מדה זו שכל עוד
 שיתוסף לו בגולה יתור יושפל דעתו יתור הוא
 האומה אשר אבדו לחלקי. ובאמת שאלה זו
 הוא חריפות גדול ובלתי אפשרי כלל ללמד
 אשה שהיה לו מדה זו לטבע רבך אשר כל
 שיוגול יתור יושפל רעיון יתור, ואי אפשר זאת
 בלעדי עזר הש"י"ת כמה שנתן נשמה
 מהקדושה אשר שם מציונות והערד, והקרים
 הקב"ה נתן נשמות אלו לעם ישראל ומהמה
 זה יש להם מדה זו, משא"כ העוברי גלגלים
 אי אפשר כלל שיבואו למדה זו, ואמר הקב"ה
 ראו כי בהם כחוריו עבדו מדה זו הטובה
 שמצאתי בהם את אשר הפצתי, ממלא בעיני
 העוברי גלגלים אין התימה מה שהקב"ה בחר
 בישראל כי רואים הם זו המדה טובה אשר
 בהם, משא"כ עם ישראל בעצמם הם יודעים
 שמדה זו לא משלהם היא רק משל הקב"ה,
 ולא רי כמה שהשפיע להם מדה טובה הזו, אף
 גם זאת עשה שבעבר זה בחר בנו מכל עם
 ונתן לנו תורתו, הנה עלינו להודות ולהלל
 מאד על הטובות כפולות אשר עשה לנו בחנם.

וזהו עצמו מה שהודיע רוד המלך צ"ה להקב"ה
 ואמר הוא עשנו ולא, ו"ל הקב"ה בעצמו
 עשה זאת אשר כטבע בריאותו המציאות באופן
 שיש בו מציאות והערד כחור, והיינו הוא עשנו
 ולא (כי הכתיב שהוא לא כאל"ף), שהמציאות
 במציאות והערד, ומהמה זה הוא בנו מדה
 העצמה, וע"י עצמו אהנו כמו וצאן מועיות -
 שעל ידי המדה שהוא עצמו הטביע בנו ע"י
 בחר אותנו להיות כמו וצאן מועיות, הרי זה
 טובות כפולות בחנם ולכן כואו שעדי בחורה
 טוב, וק"ל.

ונקדים עור מה שפירשתי מאמר ד"ל (שפיט 6)
 (ט) חטאו ככפלים ולקו ככפלים, חטאו
 בכפלים דכתוב (שפיט 6) (ט) חטא חטאה יורשלים,
 ולקו ככפלים כדכתוב (שפיט 6) כי לקחה מיד

לא מורכבם כי כי אתם המעט, ואמרינן
 שבשכר שהם ממצטים את עצמם בחנם הקב"ה
 לעם, הרי מדה זו לא משלהם היא רק משל
 השי"ת בעצמו, ומה שכר מגיע להם בעד זאת.
 ותרצצו רוד משל, שהיה עשיר אחר גדול ולו
 בת יחידה, והיה הפך להשיאה לבעל,
 ונסע אל הישיבה אשר שם תלמידים הרבה
 לנסותם, ומי מהם אשר ירסב בעיניו יתור
 מוולתם בלימוד, אותו יבחר ויעשרהו ויתן לו
 את בתו לאשה. ויהי מרי כואו לשם מצא אחד
 תן בעיניו מאד וחפץ היה לבחור בו כי אהבו,
 אכן אי אפשר לעשות כך וצריך לנסות כרדך
 כל הארץ, מה עשה נסה אותם כדרכ חריפות
 גדול ועמקות, וידע ששום אחד מהם לא ישיג
 אותו הדבר אם לא יעיד להם, וקרא בסתר
 לאותו אשר נשא תן בעיניו והגיד לו את רכר
 החיידה, ואת"כ בין כל התלמידים אשר כולם
 רצו לידע את החיידה ולא יכלו ויכא הוא בתוכם
 ויצד לו, ויצד העשיר להתלמידים וראו כי כזה
 אני בחרו עכור ידעו להשיב לי את אשר
 שאלתי. והנה אותן התלמידים לא הוקשה להם
 כלום מודע בחר בזה כי הם סבדו שמלכו הגיד
 לו את אשר שאל, משא"כ זה עצמו שדיע כי
 אותו העשיר הוא בעצמו הגיד לו את רכר
 החיידה ולא רי שהגיד לו אף גם העשיר עבדו
 זה עשיר גדול ואת בתו נתן לו לאשה, וכראותו
 טובה הגדולה הזו החמיל מחבקי ומנשקו על
 הטובות כפולות אשר עשה לו בחנם בלא רכר.
 תנשש'ל הוא הענין עצמו שאנו מדברין, כי
 הקב"ה רצה לבחור בין כל העובדי
 גלגלים אומה אחת לחלקו ולהטיבה ולהעלותה
 ולידת לה החורה שונמשלה לבתו של הקב"ה
 (שמ"ל נ) (ט), ומרואר היה לבחור בין כולם
 האומה אשר היא טובה מכלם במדות וירעות,
 בתוך כך הטיב בעיני הקב"ה אומה הישראלית
 ונשאו תן בעיניו עד שנתחצה לבחור בהם
 לחלק. אכן לבלי יהיה קנאה רובה, שיאמרו

רשעים אפילו הכי נתגאו וחשבו עצמם לצדיקים כמשה רבינו ע"ה או יותר ממנו. ואחרי שראה משה רבינו ע"ה שיש מדה זו בישראל, לכן בעת שהכניסם בבית התורה הוכרח להזכירם להסיר מהם מדה רעה זו, והסביר להם איך כל מעלת ישראל אשר בלבבות הקב"ה מפנים בבית תורתו יותר מכל שאר עובדי גילולים, היינו עבור שטבעם בשפלות מצד היותם מצאיות התעדר, ולכן כיון שאני מכניסכם בבית מוכרחים אתם להסיר מדה רעה זאת מקרבכם, והסביר להם איך מדה זו רעה מאד מבדי שיתפרשו ממנה.

וזהו עצמו אמרתי"ל חטאו בכפלים, דהיינו עבירות שחטאו היה בכפלים חרתי לריעותא, חוטאים וגאים. ולכן לקו בכפלים, שהיה העונש חרתי לריעותא מדה כנגד מדה, שהצדיקים נתפסו ואפילו הכי לא נתכפר הדור, והבין.

והנה מצינו בדרון של משה רבינו ע"ה ג"כ שהיה מדה זו בהרבה מהם, וכרמצינו במחלוקת קרח שאמרו (ממנו ט, ט) רב לכם כי כל העדה כו' ומדוע חתנשאו, וכן כמה פעמים נאמר ר' לנו על משה כו', וכל זה גרם להם גטות הרות, וכן שהשדדו באשת איש (ספסיון ט) וכדומה, הרי שהיה בהם גאוותנים שלא גחשבו משה רבינו ע"ה בעיניהם. ובאמת עם ירשו רבר זה מצד היותם במצרים ושם נתגלו"ו, ומצרים נקראים רהב (מ"ז ס"ג, ט) שהם גאוותנים כדורע"ו, וכן אח"כ עבור בין שאר עכו"ם ומתחם היה שהם מתגאים ומצדים על כולם, ומצד שישראל נתגלו"ו ביניהם למדו מדרגם, כי הדרגל נעשה טבע"ו, ולכן נמצאו בהם גאים, וכמו שאמר הכתוב בפרשת קרח (נמנו ט, ט) ורחק ואביכם יצאו נצבים ופירש רש"י ר' לשון נצבים ביאורו שיצאו בקומה זקופה ונתגאו נגד משה רבינו ע"ה, עם היותם

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

והנה מצד היותם חזקו וקפחו בכפלים, איך יהיה מדה כנגד מדה. ונקדים, דהנה הקשו המפרשים הרי אמרו ד"ל"ו שאמר הקב"ה לאברהם שמינת צדיקים יכפר על כלל ישראל, וא"כ מדוע בחורבן בית המקדש מאחר שנהרגו בזון חסירי עליין, ולמה לא הציל מיתחן את כלל ישראל והיה רהג רב גם בכלל ישראל, וכבר דברתי מזה לעיל בפרשה זו (ד"ה ט).

ועם מה שאמרנו יחורץ בטוב, כי הקב"ה מתנהג עם כל הבריות מדה כנגד מדה (מסכתו ג), ראפילו בזמן שישראל חוטאים יודעים פחיתותם ויש ביניהם צדיקים, ואותן החוטאים מכירים ערך עצמם וערך הצדיקים, או כך היא המדה שהעמיד הקב"ה בעולמו שנוטל את הצדיק הזור מחכפו. משא"כ אם הרשעים מתגאים ומחזיקים עצמם לצדיקים ואין מכירים כלל ערך הצדיקים, ואורבה אין הצדיקים נחשבים להם לערך עצמם לכולם וכמאמר הכתוב (י"ט) אל תגע"ו כי כי קרשתיך, או העונש כפול, כי הצדיק נתפס בעונות הדור עבור שכך היה המדה שהוא נתפס, ואעפ"כ אינו מכפר על הדור, לפי שהקב"ה דנם מדה כנגד מדה הלא הם כדעתם הם המה הצדיקים וזה הצדיק לא נחשב בעיניהם לצדיק, א"כ לדעתם אין מיתחן מכפרת עליהם כי הלא לכל אחד ואחד לדעתו

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

מחארי היה שיהיה להם עכ"פ הטובה הנמשך מהחסרונות דהיינו מניעת הגאות, ובאמת הם לא עשו כך רק לא ראו כלל חסרונות עצמם ונתגאו, נמצא שחטאם היה חרתי לריעותא חרתי דסתרי אהדי, וזהו שקראו ר"ל שפיר חטאו בכפלים, ולסיבה זו נדונו מדה כנגד מדה ולקו בכפלים.

ונבאר מהו ענין לקוחם בכפלים, איך יהיה מדה כנגד מדה. ונקדים, דהנה הקשו המפרשים הרי אמרו ד"ל"ו שאמר הקב"ה לאברהם שמינת צדיקים יכפר על כלל ישראל, וא"כ מדוע בחורבן בית המקדש מאחר שנהרגו בזון חסירי עליין, ולמה לא הציל מיתחן את כלל ישראל והיה רהג רב גם בכלל ישראל, וכבר דברתי מזה לעיל בפרשה זו (ד"ה ט).

ועם מה שאמרנו יחורץ בטוב, כי הקב"ה מתנהג עם כל הבריות מדה כנגד מדה (מסכתו ג), ראפילו בזמן שישראל חוטאים יודעים פחיתותם ויש ביניהם צדיקים, ואותן החוטאים מכירים ערך עצמם וערך הצדיקים, או כך היא המדה שהעמיד הקב"ה בעולמו שנוטל את הצדיק הזור מחכפו. משא"כ אם הרשעים מתגאים ומחזיקים עצמם לצדיקים ואין מכירים כלל ערך הצדיקים, ואורבה אין הצדיקים נחשבים להם לערך עצמם לכולם וכמאמר הכתוב (י"ט) אל תגע"ו כי כי קרשתיך, או העונש כפול, כי הצדיק נתפס בעונות הדור עבור שכך היה המדה שהוא נתפס, ואעפ"כ אינו מכפר על הדור, לפי שהקב"ה דנם מדה כנגד מדה הלא הם כדעתם הם המה הצדיקים וזה הצדיק לא נחשב בעיניהם לצדיק, א"כ לדעתם אין מיתחן מכפרת עליהם כי הלא לכל אחד ואחד לדעתו

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

קב"ו ע"י דרוש"י בהערות. ק"ו פירש רש"י ר'ל, האומרים, אל הצדיקים קרב אליך עמוד בעצמך ואל תגש ב' קדשתך, כי קדשתי וטהרתי יותר ממך, כן תרגם זינתן. ק"ח נצ"ל תגש בלשון הפסוק. ק"ט שם במדבר ז' ג' שמות טו ב. ק"ט ס"א נגלו"ו. ק"ח ע"י דש"י איוב טו ט. יג. ק"ט ע"י שבילי אמונה נחב רכביי שי"ב (שי"ה).

מצרע אחר-ימיות, ומה הועילו בתפלתם. ואיש טוב מדבר טוב על ישראל ומביא אצלה לעולם:

וידוע מאמר הפלא (אבות ה' יא) העושה עבדה אחת קנה לו קטגור אחר*, והעושה מצוה אחת קנה לו סגור אחר. הנה כי כן זה כל האדם שישתדל בקבלתו למצט המקטגים מעליו, ולהרבות הסגורים בעשיית מצות ומעשים טובים ולמוד התורה, ואל יקעט פעליו להוסיף סגור אחר יותר. פי כלי היא ואולי יהיה לו פתרים בפני הפורענות. וידוע שאין קטגור נעשה סגור, ולכן יזהר מאד שיעושה מצוה שיהיה פמון של הטי, ושלא יהא מצוה הפאה בעבדה, חס ושלום, וזה פרושי המקראשים בעדקה תפולגי אף בתנאי רחמי מעשק אז לא מביאי (ישעיה נד"ד). אבל אם אינו יזהר פנה אמרו עליו רבותינו זכרונם לברכה (ירושלמי סוכה פ"ג, א. תחומא אמר יח) אוי לו למי שמעשה סגורו קטגורו:

ובקורות פי גשה הדבר בקרט פדורות הללו, מי הוא זה ערב אל לבו לידע כבורי איהו פמון הוא שבא לו בהתר גמור בלי שום נדנדו אמור. לכן העצה העושה, שידברו יראי ה' איש אל רעהו, וישנו פמתנה זה לזה סף פמון, והעשו תלפיו, ויהא מנה להם פנים פפני עצמו לעשות בו מצות ומעשים טובים עד אשר יכלה, וכן יעשו תמיד, פי פמון שנמן לו פמתנה אין לו עליו שום חשש אסור. וביותר צריך להיות זהיר וזריז לעשות פזאת וכיומה על פגרי הפכרכי, כדי שלא יהיה פגד פוגדים וחקי עונותם על עצמותם חס ושלום, ומשפיל על דבר ימצא טוב פי לו לרצון יהיה ויהי יודע:

סליחות

גדל מעלתם לאלו האומרים סליחות באשמורת הבוקר. * התנאים לאמירת סליחות. * ביאור הפסק: הישא אריה ביעי וטרף אין לו. * ביאור - ררך רשעים צלחה - והצדק אבר. * מדברי חז"ל: יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים מכל חיי-העולם דבא. * מה רצונו קמאי על אמירת הסליחות במהירות. * ביאור הפסק: הראינו את מראיך - השמעתני את קולך בי קולך ערב ומראך אנה.

ישראל קדושים משפיעין לסליחות מראש חודש אלול. מה טוב תלום

* העושה מצוה אחת קנה לו סגור אחר: פי' אל החשוב שאם העשה מצוה ועבדה אחת שיצאו

המקטגורים, ואם מדבר סגוריא מעורר סגורים, ודבריו עושים פרות:

וזה פתבו המקראים השעם פכתו של נחוניא חופר שיחין, שבאשר למד עליה זכות רבי תננא פן דוסא ואמר אפשר דבר שפגער אותו צדיק, ישל בו ידעו, חקף עלתה מן הפור, וכונו מת פצמא (כ"ג נ. א). לפי שלא היה מי שילמד עליו זכות, וכן הקדוש ברוך הוא היה אומר תלכה מפגוריו דכלהו רבנו, לבר מרבי מאיר, לפי שלמד תורה מאתו, עד שבא רבי פלוני ולמד עליו זכות ואמר עליו, רמון מצא, טובו אבל, קלפתו ודק*. ותקף אמר הקדוש ברוך הוא תלכה מלשמו (תגיגה טו. ב). ובאזינו שמענו שפמון שמר שהיו פמה נפשות מושראל יעאין להרג על קרשות השם יצאה אשה אחת לקראתם ואמרה, רבנו של עולם יפה ידעם מה שפותרת, מי פעמך בישראל שגוגים על קרשת שמך, וגלה מאיד אחי, שתקף על פי דבורה נתפלה הגדה, וכהנה רבות:

וזה כי כן מה פאר אריכים לזהר הדרשנים, ובקרט פימי הדין ימים נראים, שלא לעורר הדין, ושלא ללמד קטגוריא פדרושים פבוטיר חטא רבים, חס ושלום, רק יאמרו פן צריך לעשות ומה צריך לזהר, השומע לשמע. ואם המצא ימצא פכתי כנסיות של עמי הארץ וישמע שמלמדים חובה על ישראל ומוקרים תועה, יאזר חיל ללמד עליהן זכות אפילו בטענות שאינם פרויים לו, ואמר יאמר מה יעשה הפן ולא יתשא, ציית לא הניחה מדה טובה, גלות לא הניחה מדה טובה, ויחזקבו בגוים וימרו מעשיהם, ויצר לב האדם רע, והם אנוסים או לכל העם בשגגה, פי לא ידעו מה הוא האסור וחקר שבו, פזאת וזכות יבקש לדון לכף זכות, וכל סוף לכף זכות המקום דיין אותו לכף זכות, צא ולמד איד למד זכות יצחק אבינו על ישראל באמר פמה שניתנו של אדם וכו' דל וכו' וכו' (שבת פט. ב). ודק ורבו ותראה חסדיו יתברך פי הפך חסד הוא, ומקבל כל מין טענה מהמלמד זכות:

וביותר צריך לזהר בשאדם נחון פצה ללמד עליו סגוריא ושלא להזכיר עונותיו, כמנהג מלי העדת שאומרים, זה וזה אורם, ועל כן פאה עליו הצוה הזאת, פי ידוע שאין השטן מקטרג אלא בשעת הפגה (עי' ב"ר צא. יב. שבת לב. א) ונמצא שיעלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וביותר צריך לזהר שלא להזכיר חובת שובני עפר שמים עומדים פדין, וראיתי תועה רוח שפשוט צדק לומר על שובני עפר מקדימין לומר אחר-ימות קדושים אמר, ומתן עושים להפך ואומרים

* רמון מצא טובו אבל קליפתו ודק: פי' בפני המהרש"א שכתב: דר"מ העיל את האחר גם ממדותיו הרעות וגם מדעותיו הרעות. עיי"ש באריכות.

לדקש בריה כמבנה כספי החיים. נצור לשונך מרע לבר ידבר על חבירו סור מרע ועשה טוב. והו הננה ליום הרץ להוציא משפטינו לאור. כי אם האדם מחזיק את חבירו בחזק צריך אז גם אותו יכתוב כספיו הצדיקים: L

כי חזרו נוד לר' אלוד' לא תאור לשלמו וגו'. יכאור על פי מה דאמרין צור ישראל קמה בעזרת ישראל. פי' אנו מבקשים להיות היקון והעזר רק בעזרת ישראל כעצמם הרוצים חשיע למו ליהנות מיניעם להיות נח בעבודתם לעזר מיין האזין לאוקי שכינתא מעפרא. והו קומיה יהי בעזרת ישראל. הענין הוא כמאמר ז"ל וכו אחישנו לא וכו בעתו. למעני למעני אעשה. אבל אם בכך ה' יכול להביא הנאלה חכף משעה ראשונה. אך הקודש ביה ברכ רחמי ראה שיעמד צדיקים וחושבי שמו הנה הניח להם משפט הבזיה לקון חכל על מכונו כבאשונה ולהם חרה צדיקה. והנה חכך (כמור פ. יח) על פי ה' יתנו ועל פי ה' יסעו והו מבואר ע"פ מאמרים ז"ל (אבות י. א) כל הלומד תורה לשמה זוכה לדרבם חכיה. לשמה לשם ה'. או השכינה מתקשטת ומתפארת בו חזי במאי ברא אתנא לקמן וע"ז נודם היחוד ושמהו למעלה בעולמות העליוני וכיכול הקי"ה שונה דברי הצדיק ההוא בו מצינו כמאור אלעזר בני אומר כי כן כל התנאים נאמרו ונשנו הריבם למעלה והו לשון משנה. לכן זוכה לדרבם חכיה כי גם למעלה הם יושם גבור מעל גבורה הם כורחיות כלי גבול וחכלות. והו הדמו כפי על פי ר' יתנו ועל פי ר' יסעו כנ"ל. וכמו כן כאשר האדם עשה המצוה בשלימות הנה הוא נודם שמהו ויחדו שלמותו עלינום ומשפיע רב טוב בעולם נודם שלמותו ורכיקוה בשם ה' כ"ה כמ"ש ואם הדבקים ב' אלהים כא"א כפי מדיניתו והו מקרי הנאלה כמ"ש (תהלים קפ"ט. י) ישמת ישראל בעושי יסמי"ח אחרות כמ"ש וז"ל ואתה הודש מעשה אשך עשה כנ"ל. והו הדמו הודש מעשי וצוקותיו אשר עשה אשך עשה לשם ה' כפי זו כי תודו נוד ר"ל כי תעשה המצוה לשם ה' לא תאור לשלמו. כי ע"י זה הוא שלמות למעלה

הוא מבואר ועי צאנו כל זרע יעקב יכבדוהו וכו'. פי' הושפעה היודו בשבת הוא צריך שמירה מעלה לכל חלף ח"ו להחיותו וכן על ענין חזרה והפלה ומעשי צריך האדם להחזיק א"ע מעבירה חללה לחלוץ נפשו מהחיותו לכל טורף ממנו מעשי הטובים. וז"ש יום קודש הוא מבואר מעולמות העליונים השפע הוא בראי קודש. אך ציל כן בצאנו לעזר"ו לכל תנא החוצה. רק כל זרע יעקב יכבדוהו כי בהשפעת הוהם הם מבטרים ומשמשים בהם בחזרה והפלה ומצות המה היונו כטוב חלקם. לכן משך חסדך ליוצריך ולא לולתם. וז"ש לא תודש שלומם וטובתם ר"ל תשמור לכל נקט ממנו ולא תודש הודש טוב להם שינק חלילה ההשפעה ממנו. ונם לשון לא תודש היינו הלימוד של הודש אשר אתה הודש לא יורה ח"ו בכה"ו זו שחלף ח"ו לחיותו. רק כל מעשך יורה כפי' לשם קבוצו. והו כל ימיר לעולם כל ימיר יהי לעולם הוא השכינה וכן תכבד לעולם. וכן (תהלים מא. יח) בודך ר' מעולם זרע העולם אמן כן יהי רצון:

כי תנא מנחה על אויבך ותשמרה מכל דבר רע. תנא: למו ביה על יום ר"ה הכעיל אשר מתנות חס"א הם קמים על האדם ביום הרץ כמ"ש (איוב ב. א) ויבאו בני אלהים להציב על ר' מלך וצבור מלך נבט חולה לרין. ר"ל מה שנוגע לכבוד הגורא כ"ה ממה"ם הקי"ה הוא תבט חולה לבקש ולהחזן עז"ז ומה שנוגע לצרכי עצמו בתוך עמי אכי יושב. ועיקר החכמה על יום הנורא הוה להיות אחר ורעות בין בני ישראל כמ"ש (תהלים צ"ט. ח) כחצוצרות קול שופר הריע לפני המלך ר' לשון אחרה ורעות. וז"ש (תהלים צ"ט. י) יתנו על עצי היער לפני ר' כי בא לשפוט את הארץ. עצי היער רמו לפני הארץ הם מכל איש סו"ק. גם המה ככלל ישראל יכונה כי לא יכפר בולתו. והו הדמו כפי' שהחלחלו כי תנא מנחה על אויבך ותשמרה מכל דבר רע. לכל ידבר ח"ו רע על חבירו ולא יראה כלל במסורתו רק במעלות חבירו וז"ש (תהלים ל"ג. יג) מי האיש החפץ חיים

ימי היה מתכה ומצפה על כבודך של ישראל וכבודו של המקום כ"ה שיהיה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. והו החכמה האמיתית של התורה והחכמה ח"ה בעליה. שנוסם הוה ושפע למעלה כמ"ש (כמור י"ג. כא) ואלם חי אני ימלא כבוד ר' את כל הארץ שוהו החיות והנחמה שלמעלה שימלא כבודו את כל הארץ במהרה. וה נעשה ע"י הצדיק הודש ומצפה ומוכה על כבודו ית"ש והו הנקרא צדיק מושפע כמ"ש (עובדיה א. כא) ועלו מושעים כהר ציון הם משח כן יוסף ומשח כן רור הם המושעים והם כבתי סורים. והנה כל אחר ואחר יש בו כ' כתי האלי כמ"ש (תהלים ס"ח. כ) ונחם כבהר יצא אוי. אל ארזו) ברך ומבורך כפי כל הנשמה כבוד הוא כתי וכו ומסורד הוא כתי ונקבא זה הוא כפי כל נשמה ככל אדם ושהו הכתי האלי הם נקראים מושעים כנ"ל והם בשלימות אצל הצדיק ולכן אמר"כ ואין הצדיק הנקרא אין הוא מושיע לה כנ"ל והכו. והו הדמו (רבים פ"ג. יח) שופטים רשורים חתן לך וגו' כי (עובדיה א. כא) עלו מושעים כהר ציון לשפוט את הר עשו והמושעים הם כתי משח כן יוסף ומשח כן רור שהם ככל אדם כמ"ש הצדיק המשמרם בקדושה הנה הוא המושיע והוה הזוכה ועולה בהאלה לשפוט את הר עשו. וז"ש שופטים ושופרים חתן לך ר"ל שיהיו שני הכחיות משחין ושופרים את הר עשו כן חתן לך כעצמך השופטים האלה שתחלה לשפוט את הר עשו כנ"א. והו האמור בחיקויין חיקוי חלה"ן ע"ש בענין (בראשית א. ח) ורחם אלהים מרחמפ ע"פ המים (תהלים ע"ט. יט) ויחבר כ' כשר המה רוח הולך ללך ישוב דא איהו רוחו של משיח שוה מוסב על כל אדם שיש בו רוחו של משיח כנ"ל. והו הדמו (תהלים ג. ג) ימלא ר' כל משאלותיך שכלל אדם יש בו שם הו"י כולו כנורע הצדיק לחן מעשיו למלאות השם אשר עליו והו שם כ"ג משיחו יענה משמי קשיו ממלא חתן כתי המשח אשר בו כנ"ל וענהו משמי קדוש לערד למעלה הנאלה כיאת משיחו כנ"א:

לא תודש שלומם וטובתם כל ימיר לעולם. תנ"ל רדנה אנו אומרם (במדת ליל שיק) יום קודש

קונטרס עצות לזכות בדיון בימים הנוראים

עא

מסין ומלמדן עליהם זכות לפני הקב"ה, ממי אחת לומד מגדעון וכו' שהיו ישראל בצרה והיה הקב"ה מבקש אדם שלמד עליהם זכות וכו', כיון שנמצא זכות בנדעון, שלימד עליהם זכות, מיד נגלה אליו המלאך וכו' ויפן אליו ה' לך ככחך זה והדשעת את ישראל וגו', בכח הזכות שלימדת סנווריה על בני, עכ"ל.

ובס' פלא יועץ אות ס' ערך סנווריה כתב ג"כ בכיבור ענין זה, ודל, והטעם הוא כי כל אשר יזכר האיש עושה רושם ומעורר פמליה של מעלה, אם מדבר קטנוניות מעורר קטנוניה ואם מדבר סנווריה מעורר סנווריה, ודבריו עושים פירות, וזה כתבו המקובלים דל הטעם בבחו של נחניא חופר שיחין שכאשר לימד עליה רבי חנינא בן דוסא זכות, ואמר אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק ישלם בו זרעו, תיבן עלתה מן הבור וכו', ובאנוני שמענו שכונן השמד שהיו כמה נפשות מישראל יוצאין ליהרג על קדושת ה', יצאה אשה אחת שקראתם ואמרה ידבנו של עולם מי כעמך ישראל שנהרגים על קידוש שמך, ונילה מניד א' שתיבן על פי דיבורה נתבטלה הגיורא וכו', וכן תקב"ה לא אמר הלכה כשמו של רבי מאיר לפי שלמד תורה מאחר, עד שבא רזה ולימד עליו זכות ואמר רימון מצא תוכו אכל קליפתו וזק, ותיבן אמר הקב"ה הלכה משמו, כדאי' בגמ' חנינא ס"ז א', עכ"ל. ובס' קידוש לוי ט"ו בא בתב וז"ל, תפה לא נברא רק לדבר דברי תורה וללמד זכות על ישראל, עכ"ל.

וכן לענין הימים הנוראים כתב בס' 'עלא יועץ' שם וז"ל, בפרס בימי הדיון ימים הנוראים צריכים להיזהר שלא לעורר דין ולא ללמד קטנוניות, וגם הדרשנים לא יזכירו חטא הרבים ח"ו רק יאמרו מה צריך לעשות, ואם שומע בני אדם שמלמדים חובה על ישראל יאווז ח"ו ללמד עליהם זכות אפילו בטענות שאינם ברורים, ויאמר, מה יעשה תבן ולא יחטא, עניית לא הניחה מידה טובה, גלות לא הניחה מידה טובה, שהרי זיתערבו בניימם וילמדו ממעשיהם', ויצר לב האדם רע מעורית, והם אנונימם או לכל העם כשנגתה בי לא יידעו מהו האיסור ומהו החומר שבו, וכל הדן לבין זכות המקום ידון אותו לבין זכות, עכ"ל.

ומרן החפץ חיים וצל בספרו 'זכות השמירה' כתב, דהנה אנן מבקשים בלה כל צד ומשמינ מעלינו, ואחז מבקשים 'סתום פיות משמיננו ומקטרינו', ולכאורה, אם ה' כבר כילה כל צד אוי למה צריבין לבקש גם שיתתם את פיהם, וצריך לכא, הדכוונה כזה היא דאפילו אם ח"ו לא יכלה אותם, מכל מקום אנן מבקשים שלפחות לא יפתחו את פיהם ולא ישמינו עלינו, אך בדי לזכות לזה יש תהליך של 'מידה כנגד מידה', דאם גם אנן לא נפתח פה ולא נשטינ ונקטרנ על אף אדם מישראל אוי גם כשמים לא יקטרנו עלינו וידונו אותנו לבין זכות, וביאר כזה ג"כ את בקשתנו 'אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות', דהיינו, שהקב"ה ידון אותנו לבין זכות ומילא יתייחס למעשינו בתורת זכויות, והנה ג"כ כוונת דברי רבינו יונה דל הגל, והוא עצה גדולה לקראת הימים הנוראים הבעל"ש. ונעיין בס' חידושי הרי"ם עזרת כעניני רזה, שכתב, דבראש השנה צריך לחזור ולעבור על מירת עין טובה', עייש, והנה על דרך הגל,

קונטרס עצות לזכות בדיון בימים הנוראים

ע

7 "הוי דן את כל האדם לבין זכות"

ח

בימי ההכנה לימים הנוראים הבעל"ש נוהגים כל ישראל להוכיח זכויות ולהחמיר בכל עניני התורה והמצוות כדי לזכות בדיון, ואכן, הרי עפי' מידת הדיון כמעט אי אפשר לזכות בדיון, וכמו שנאמר 'אם תמצה עומק הדין מי יציק לפניו בדיון', וכן 'אם עוונות תשמור י'ה ה' מי יעמוד', וצריך זכות מיוחדת כדי שהקב"ה יצדיק אותנו בדיון.

ובספר היראה לרבינו יונה ז"ל כתב וז"ל 'זוהי הן את כל האדם לבין זכות, למען יעבירו מן השמים על פשעיך וידעו אויך לבין זכות', עכ"ל, ומקורו בגמ' שבת קכ"ז ב' הן תבירו לבין זכות דנין אותו לזכות וכו', עייש, ועיין בס' פלא יועץ ערך סנווריה שכתב וז"ל, כל הדן לבין זכות המקום ידון אותו לבין זכות, צא ולמד איך לימד יצחק אבינו זכות על ישראל, ואמר כמה שנותיו של אדם וכו' דל וכו', ודוק והכן ותראה חסדיו יתברך כי חפץ חסד הוא ומקבל כל טענה מהמלמד זכות, וביחוד צריך לחזור כשאדם נמצא בצרה ללמד עליו סנווריה ושלא להזכיר עוונותיו כמנהג קלי הדעת שאומרים זה וזה גורם ועל כן באה עליו הצרה הזאת, כי ידוע שאין השטן מקטרנ אלא בשעת הסכנה וכו', וביחוד צריך להזכיר שלא להזכיר חובת שוכני עפר שהם עומדים בדיון וכו', ואיש טוב מדבר רק טוב על ישראל ומביא גאולה לעולם, עכ"ל. ועי' עוד בס' אורחות יושר עמ' י"ח מש"כ בענין זה, וראוי לציין, דהחיד"א ז"ל ג"כ כתב בענין זה, דאדם הנמצא בשעת צרה וסכנה או מחלה רחמ"ל אוי צריבין להזכיר זכויותיו, עכ"ל, והנה בימים הנוראים הרי כלנו בשעת סכנה, ולכן כודאי צריך לחפש ולהפוך בזכויותיהם של הכלל והפרט ולדון את כלם לבין זכות, וביאור ענין זה הוא, דאעפי' דהרי גלוי וידוע לפני הקב"ה כל מעשה איש ופקודתו ואין נעלם מנגד עיניו, והוא כוחן כליות ולב, והאדם יראה לעיניו וה' יראה ללבנו מ"מ כבר כיון כזה מרן החפץ חיים וצל בספרו 'שער הזכויות פרק ב' וז"ל, כי כן יסד מלכו של עולם, שעניניו של אדם היו מתנגדים על פי המסטינים והמליצים, עכ"ל.

ובאמת זהו מצות עשה מן התורה, וכמו שלמדו חז"ל מהפסוק 'צדק תשפוט עמיתך', עי' גמ' שבועות ל' א', וכן במתני' אבות פ"א מז ובפי' רבינו יונה עמ"ס אבות שם, וברמב"ם פ"ה מהל' דעות ה"ז ובספר המצוות להרמב"ם מצות עשה קע"ז, ועי' עוד בספר יסוד ושרש העבודה שער עבודת הלב פרק ו', וכן בספר חפץ חיים בפתיחה עשין ג' ובבאר מים חיים שם שהאריך בענין מצוה זו.

ועי' 'במדרש תנחומא' (פרשת שופטים) דאיתא שם וז"ל, זשפטו את העם משפט צדק וגו' שיחיו מסין את העם לבין זכות צדק, אמר רבי יודא ברבי שלום, תהיו

ענ קונטרס נעצות לזכות ברין בימים הנוראים

ועל דוריע כפיט יש להמליך ישר עפי רברי הרמב"ם (פיג מהל' תשובה ה"כ) שמשקל הזבוייה והעונות הוא לא לפי המבטא, אלא לפי איכות הנסיון והמצב וכו'. ואין שוקלין אלא כדעתו של קל דעות, והנה לפני דורות רבים כבר כתב רבי חיים ויטאל זצ"ל כשער הנלעלים דף ס"ב ב', וז"ל יסעם אחת שאלתי למורי הארי"ל, איך היה אומר לי שנפשי כל כך בשולת, והיי הקטן שכדורות הראשונים היה צדיק רחמיו שאין אני מביע לעקיב, ואמר לי, דע לך, כי אין גוללות הנפש הלזיה כפי במעשה האדם רק כפי הזמן והדור החזא, כי מעשה קטן מאוד כדור החת שקול כנמה במצות גדולות שכדורות אחרים, כי כדורות אלו הקליפה נכרת מאוד מאד לאין קץ, משאל כדורות ראשונים, עכ"ל, ומה נענה אנו אבותיה, כדור שלט שכל סמני עקבתא ומשיחא האמורים במתני' סוטה מז"ב וכו', סנהדרין צ"ז א' כבר נתקיימו כ, והוה דורו שיש בו את שיא הנסיונות של כל הדורות, ועי' סנהדרין צ"ז ב' דאמר עולא ייתי ולא אחמיניה, ועי' בשולחן ארץ צ"ב להגאון מקוויגלוכ זצ"ל כעניני שבת דורות סוכות שתרביא בשם החידושי הר"ם זצ"ל ומלחמה זנו ומטני זנו וז"ל המלחמה הרחנה שחתיה לפני ביאת המשיח, שבקושי יוכלו לומר אפי' שמוע ישראל, עכ"ד, וכן א' עוד בשם קדמונים זל דעקבתא ומשיחא וצטרכו להילום אפילו על כל אמורה 'צמדה אנכי, עכ"ד, ואם כן, הרי עצם גדול הנסיון הוא מליצה ישר עלינו, שהיי כבר יסר לנו רבינו ישראל סלנטר זצ"ל בספר 'אור ישראל איבת ו' י' ד' שכל חומרת חטא נמדרת לפי גדול הנסיון, וכלל שמתנסיון גדול יותר איז העונש על החטא קטן יותר, וכמו שהוכיח זאת מתנ"כ, מנחת פרק החבלת, דאיתא שם, גדול עונשו של לכן יותר משל חבלת וכו', והיינו, כי יותר נסיון הוא להשיג חבלת מאשר להשיג לכן, עכ"ד. ועל הצניבור החילוני הרי כבר מרן החזו"א ז"ל שחיטה סימן ב' ס"ק ס"ז, וקד כדור שלט ככה' הנימקת שנשבו, ועי' בחזו"א ז"ל ה' שחיטה סימן ב' ס"ק ס"ז, וקד כדור שלט שכפי הנראה כבר נמצאים אנו כמצב שכמעט אין שייך מצב שפעל יותר מזה, וכדברי תנ"כ ברכות ה' ב' על הפסוק (נמצים ה' ב') נפלה לא תספיק ביה ביה ישראל וכו', וכאשר נפלה ולא תספיק לנפול עוד, איז יס"ם כותלת ישראל, כלומר, אז תחת הנאולה, וכשרת שמוך רוקח כדורשים שכסופו ביאר דברי תנ"כ, דהיינו, שכאשר כבר לא יוכל לישל עוד, ויהי בתחיות המדרגת, אז תבא הנאולה, ואין לנו אלא להשיע על אבינו שכסופים ולצטתו ולנאולה הכלל והפס"ק כמותרה כימיט אמן.

ט

הענינת דיבור בחדש אלול ועשיית

מ"ן הדיפת חיים זצ"ל בספרו 'זכות השמירה' (פרק י') כתב וז"ל אנו כימים הנוראים הקודשים כדאי נכון מאוד להתנהג כמידה הקדושה הזו שישים עצמו

ענ קונטרס נעצות לזכות ברין בימים הנוראים

ראם יהיה לאדם עין טובה ולא יקטנו על טובת אורים, אלא אדרבה, ישמח בטובתם, איז על ידי זה גם הקב"ה יתנת אליו כהנהגה של עין טובה, וז"ל, וכן כתב בספר 'קדושת לוי' (פרשת שופטים) וז"ל 'שופטים ושופרים וכו' ושפטו את העם משפט צדק וכו', דהנה הקב"ה שופט את כנסת ישראל כבא יום המשפט כגדול רחמי, אך צדיקין איתערוהא דלהתא לעורר את המידה של רחמינות למעלה, ועל ידי מה נתעורר אותה המידה של חסד, כשאנו למטה מתנתנים כחסד ומלמדים זכות על כל איש ישראל לדעת לקח זכות, אז על ידי זה גם למעלה נתעורר אותו המידה וילמדו גם עליו ועל כל דוע ישראל חסדים וכו', כי כבר אחז"ל סנהדרין צ' א' דכמיהה שאדם מודד מודדן לוי, עכ"ל, ועוד הביא שם כפי' בא בשם רזנא רבי אליהו" איז דמצוה גדולה לספר כשבתו של ישראל ולמצוא עליהם זכות, ולהקב"ה יש נחת רוח מזה שנספר כשבתו של ישראל, וכן כ'צמורש רכ"ד' (בראשית מ"ש, ט') איתא וז"ל 'אל הקב"ה לאברהם, אברהם, אברהם צדק והשגא רשעי' (תהילים מ"ג) אהבה לצדק את ברייתו ומאנת לחייב, על כן משחון אלוקים אלקיך שמון שישון מוצרדי עכ"ל, וכפי' פלא יעז שם עוד מניעוהיה כתב וז"ל 'דוע שהקב"ה חפץ שילמדו מניעוהיה על ישראל, על הכלל ועל הפרט וכו', עכ"ל, ועיין עוד במסילת ישרים סוף פרק י"ט וכספר 'שמירה הלשוני' למרן החת"ם זצ"ל כשער הזכירה משיב בנחל שבר המלמד זכות על ישראל. וז"ל 'אוי לציון עוד כזה, משיב כבת ראש את קי"ט, קלא, ומנהגיה שם בשמו של רבינו חיים מוואלוז'ין זצ"ל, שהיה אומר, דאם דן האדם את חבירו לקח זכות איז גם שונא נהפך לאהבו, עי"ש.

והנעצה לה, להיות דן את חבירו לקח זכות, הוא כמשל החסיד יעקב זצ"ל כפי' על פרקי אבות וז"ל, והרוצה לזכות במידה זו שיהא דן את חבירו לקח זכות, צריך ליותר שלא יזא נמחר לחמור הדיון על חבירו וכו', וצ"כ"ם אים עיין שלם ריישוב דעת על מעשה איש ומקודתו קודם שנהליתשו, עכ"ל.

ועוד עצה לזה, כפי שרייבך מלשון חז"ל יחיי דן את כל האדם לקח זכות, ולא אמר כל אדם אלא כל האדם, דהיינו שאצל כל אדם כפי עצמו צריך לדון את כל האדם שבו, כלומר, את כל בודתיה וצודיה, ואז אפשר הרבה פעמים למצוא צד זכות, ובתו, שעפי' חבנה מביימת שיש בו מזה למה עשה כך וכך, ואפילו אם איז מוצאים צד זכות מזה באיש מביינים כמכלל של כל האדם איז מביינים כדוד כלל שיש לו מעלות רבות כששחיים אחרים, ואין צריך לפסל את כולו רק עפי' חסות מטיים בריאה, וז"ל.

וז"ל גם יסוד התפילה שאנו מתפללין כימים הנוראים אדם יסודו מעפר וכו' כנפשו יביא לחמו וכו', כלומר, שבוה אנו מליצים ישר על עצמינו, וכפי' שנה אל החלואות ואל לחסאות, ועיין ביאור החיים' (שמות ל"ב) שכתב וז"ל איז אדם חסא אלא אם כן נבנסה בו רוח ששית, כדאי' בנ"כ, וז"ל, וזה הוא חסדו הנפש וכו', וזה הוא אחד מחסעטת שבתם יזכה האדם כיים הדיו, כי בעשותו חסאת לא היה שלם כדעתו, עכ"ל.

קונטרס עצות לזכות בד"ן בימים הנוראים

עד

אחת אדם עובדים עליו, ועי' כשמירת הלשון ח"א פ"ג ופ"ח מש"כ על זה, וכיאר שם כזה, דלכן מבקשים קודם אלקי נצור לשוני מרע' ורק אח"כ שפנת לבי כוונתך ואחרי מצותך תרדוף נפשי, כי אם לא יצור פיו איז כל מצותי לא יהיו על שמו, וכן כתב בס' תוכחות חיים להמניד מקעלם זצ"ל דרוש ז', עייש נואכן מסתברא, דאם עושה תשובה על הלשוה"ד ומבקש מחילה מתבירו איז חורין לו כל זכויותיו, כי תשובה מועילה לכל, ואם יאמר תבירו שאני רוצה לחולל לו כד' שלא להפסיד זכויותיו, הרי"ז גופא חטא, כי אין לאדם למנוע מחילה משום חשבונות שבאלו, ומכל מקום, מעתה כדאי יסוד ראשון הוא לשמור ולתקן חטא לשוה"ד בימים אלו, כי חוץ מעצם חומר החטא הרי יפסיד כל זכויותיו ח"ז ונכענין זה יש להעיר הערה גדולה, דהנה כאשר אדם מדבר על חבירו שעשה עבירה מסוימת, הרי לפי דברי החובת הלכות מיד כאותה שעה עוכרים כל עבירותיו של חבירו אליו, ובכלל זה גם אותה העבירה שסיפר עבשיו עליה, ונמצא שהרי זה כאילו מספר על עבירה של עצמו, ולא על עבירה של חבירו, ורו"ק כוה"ן. ועיין עוד בס' מגיד משרים שאמר המגיד למרן הבית זוסף ד"ל, אילו היו יודעים אנשים זאת, היו שמחים כשהיו שומעים שאומרים רע עליהם, כאילו נתנו להם מתנת כסף או זנה, עכ"ל, ואכן יעוי' בס' משפ"ט צ"ק על תהלים אות רפ"א שהביא דברי החובת הלכות הנ"ל, וכתב על זה, דהכל לפי המבייש והמתבייש, עייש, והיינו, דענין זה תלוי במידת הצער והכשה שהיה לאותו אדם שדיברו עליו לשוה"ד, עייש, ואולם כפי' סוב לבטון על החובת"ל שם כתב כזה דבר חיוני, והוא, דכל דברי החובת"ל זהו דוקא כשאין למדבר לשוה"ד הוכה זכויות, אך אם יש לו הוכה זכויות איז עוברין אליו העבירות של האדם שדיבר עליו, ועי' שם מה שביאר כזה.

וענין נוסף יש כזה, דהנה מרן החפץ חיים זצ"ל בספרו 'שמירת הלשון' כתב, דכאשר אדם חוסס את פיו ואינו מדבר רע על אחרים איז הקב"ה מודד לו מידה כנגד מידה, וגם המקטרגים כשמים אינם פותחים את פיהם לדבר עליו רע, עייש, וב"מ"ם הנוראים הרי עיקר תקותיו ותפלתו הוא שתטם פיות משטיניו ומקטרגיו, ועל ידי חסימת פינו מדיבורים אסורים הרי יכולין לזכות לזה כניקל, וזהו טעם נוסף למנהג 'זענית דבורי' מר"ח אלול עד מוצאי יום הכפורים. ונודולי ישראל זצ"ל היו מייצעים לחולים או לגרבי ישועה שיקבעו סדר קבוע ללמוד כספרי הח"ח זצ"ל על שמירת הלשון, ובזכות זה יזכו לישועה. וכן יעוי' בס' תפארת שלמה פ"י כי הצא שכתב וד"ל, וזה הרמו בפסוק כי הצא מחנה רע על אויביך ונשמרת מכל דבר רע וגו', לכל ידבר דבר רע על חבירו ח"ז, ולא יראה כלל בחסרונו רק במעלות חבירו, וזהו כנאמר 'מי האיש החפץ חיים וגו'', כלומר, מי שמבקש בראש השנה זכרונו לחיים' כתבנו בספר החיים, הריהו צריך לקיים לצור לשונך מרע', כל ידבר על חבירו רע, וזה הכנה ליום הדין, כי אם מחוייב חבירו לצדיק איז גם אותו יכתבו בספר הצדיקים. עכ"ל.

קונטרס עצות לזכות בד"ן בימים הנוראים

עד

כאלם, וכלשון הנמ' חולין דף פ"ב כ' מה אומנתו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם, וכן שמעתי שנהג הנהג' רבי יצחק בלאוער זצ"ל אביד פטרבורג מראש חודש אלול עד יום הכפורים היה משים עצמו כאלם, בעצת חכמינו ז"ל, והפחת לא יפחת עכ"פ מעשרה ימים מר"ח עד יוה"כ, עשרת ימי התשובה עכ"ל.

וכן בספר 'יסוד ושרש העבודה' (שער המים פרק ד') כתב וז"ל זרבים וכן שלמים נוהגים שמקבלים עליהם בלי נדר מראש חודש אלול שלא ידברו שום שיחה חולין, ואשרי חלקם, כי אין דבר בעולם לטהר הנפש כמו בלימת פיו משיחה כסילה, וגם הוא תועלת גדולה מאוד ומעיל לבונת התפילה, שאין מבלבלים אותו מחשבות זרות, עכ"ל. ונהיו מקומות שכבר היו מזדריזין ומקבלים על עצמם 'זענית דבורי' מיום י"ז כתמוז עד יוה"כ, כי מאז כבר מתחילין ימי התשובה, ואז נשתברו הלוחות עד שחזרו ביוה"כ כדאי' נמ' תענית כ"ז כ', עייש.

ונראה שיש כזה עוד כמה ענינים ותועלת מיוחדת לפני הימים הנוראים, דהנה הרי זה נחשב לעינוי וסיועף שמועיל לכפרת עוונות, וכמו שכתב על שמירת הדיבור 'כאגרת הנרא' וז"ל יזהו יותר מכל התעניות והסיועפים בעולם, עכ"ל, וכן כתב 'כמשנה כוונה' (סימן תקע"א סק"ב) וז"ל זרואתי כתוב בספר אחר, שכשארם רוצה להתנבך תענית, טוב יותר שיקבל תענית מן הדיבור ממה שיקבל עליו מן האכילה וכו', וכעין זה כתב הנרא' כאגרתו שצריך האדם לייסר עצמו לא בתעניות וסיועפים כי אם כרסן פיו ובתאוותיו, וזהו התשובה עכ"ל.

ועוד כתב 'כאגרת הנרא' בשם מדרש חז"ל, וז"ל, זבל רגע ורגע שאדם חוסס פיו זוכה כשכילו לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכלים לשער וכו', ובהו יכופר לו כל עוון וניצול משאל תחתית, עכ"ל, והרי מפורש בדבריו, דעי' חסימת הפה יכופר לו כל עוון.

והנה כל זה הוא לענין שיחת חולין, אך דיבורים אסורים הרי הם אסון רוחני בכל ימות השנה, וק"ו בימים אלו שהם ימי התקבכות להשי"ת, וכבר כתב בס' אור החיים עה"ת ויקרא י"ד, כ' וז"ל, אין לך דבר שמרחיק את האדם מקונו כלשון הרע. עכ"ל, ועל העונשים שסובלים עכ"ר זה הרי כבר ידוע מש"כ כאגרת הנרא' שם ובספרי מרן הח"ח זצ"ל, ואבמ"ל, ועוד יש לעורר כזה, דהנה כימים אלו הרי כל עבדת האדם הלכות שער הכניעה פרק ז' וז"ל, חמול נא אחי על זכויותיך, שלא יאבדו ממך בלי שתרניש, כי כבר נאמר על אחד מן החסידים שדיברו עליו רע, כיון שהגיע הדבר לאוזנו שלח למדבר עליו בלי מזמרת הארץ וכתב עליו 'משורה זו ניתנת לך על ששלחת לי מנחה מזכויותיך', וכן יש שימצאו בספר הזכויותהם עבירות שלא עשו, וכשיאמרו לא עשינו אותם יאמרו להם 'עבירות אלו נוספו עליכם כעבור שדברתם רע, עכ"ל, והיינו, דעי' דיבור לשוה"ד עובדים זכויותיו. לזה שדיבר עליו, וחובת

קונטרס ענינות לזכות ברין בימים הנוראים

לפי שאינו מדבר אלא דברי קדושה וחידושי דאורייתא בפניו, ונקיאת יתורתו שלומד תורה שבפי, פי' של יציל פה' עכ"ל.

ובענין זה צריך להזכיר, דהנה בנב' יומא יש ב' אותא, השנה שיהיה חזקין עובר בעשה שנאמר ורבת כח ולא כדברים כסלים, וכן עובר בלא וכו', והשיי פי' דהיינו שיהיה חילדים וקלות ראש, ובמניא אורי סימן קנ"ז פי' דהיינו דברי גנאי וקלות ראש, אכן רבינו יונה ז"ל פי' דהכוונה היא לכל דברי הכאי, ועי' שו"ע אורח סימן ש"ז ס"ח, והאריך כזה כס' חפץ חיים בפתיחה עשין כבאר מים חיים אות י"ב, עיי"ש, ואכן חומב"ס פ"ב מדלי דעות הד' וכן בשו"ע יור"ד סימן רמ"ז סכ"ז הביא ענין זה בתורת אחד ממעלותיו של ת"ח, אך לא הביא זאת בתורת לאו או עשה, וכן במסילת ישרים פרק י"ד הביא ענין זה ליותר משיחה בסילת' בין עניני 'פרישות', אך בהרמ"א ובביאור הגר"א יור"ד שם כתבו דהוא לאו ועשה, וכן הביא באורחות חיים לרכי חיים מוואלוין זצ"ל בשם רבינו הגר"א זצ"ל דכרבים כסלים אסורים מעיקר הדין, ועי' בנב' מנחת צ"ט ב' צ"א ומצא שעה שאינה מן היום ואין מן הלילה ועסקו בהכמה יונת וכו', דעי' עוד בט' פלא יועץ עוד פה וכו', אורחות ישר עמ' י"א כשם מין החזויא זצ"ל וכן בהקדמה לס' חק המלך עמ"ס יבמות נישין משיב כזה וואכן זהו ודאי לכו"ע דכבית כנסת ובית המדרש יש אסור נמור לדבר דברים כסלים, ולא מעיל כזה שיש תנאי, וכמשיב בשו"ע אורי סימן קנ"א ס"א, ועי' כס' חפץ חיים בפתיחה עשין ז' וכבאר מים חיים שם שהאר"י בנודל אסור זה, עיי"ש.

חיבת המצוות [תקיעות שופר]

בנב' ראש השנה (דף פ"ז א') אמרו: למה תקעין ומריעין בשמן יושבין ותקעין ומריעין כשהם עומדים, כדי לערכב את השטר, וכרשיי שם פי"ב ד"ז כדי לערכב וכו', כתב וד"ל: 'שלא יששין, כי כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתמכין דבריה', עכ"ל, וכן בפירוש רבינו חננאל שם כתב וז"ל יצין שרואה המששין שמחבבין המצוות וכו', עכ"ל ונחמו"ס, שם ד"ה התקעים וכו', משמע דהתקיעות לעורב הששן הם התקיעות השניות, דהיינו, התקיעות של מעומר, וכן כתב בהדיא בספר העיסור הל' שופר, ואכן כפי שכתבתי הלקט סימן שא"ב שם רבינו גרשום ז"ל וכן כפי אורי סימן תקצ"ב סי"ב כתב, דהתקיעות דמעומר הם עיקר התקיעות, והתקיעות שמבלגין הששן הם התקיעות דמושיב, עיי"ש, ועי' עוד בתוס' יומא ל"ז ב' ד"ה יתחש וכו', וכן בשפת אמת על הנב' ר"ז שם פי"א א' משיב כזה.

ומדבריי רשי' והר"ח מבאר, דלא עצם התקיעות הם המבלגלים את הששן, אלא ערבות הששן הוא מחמת חיבת המצוות של כלל ישראל, ובספר 'שערי צדק' להג"ח בן ציון במבשר זצ"ל בעניני ר"ה הביא לכאן כוונה, דהנה אחזק בנב' כבא כהרא פי"א א' ד"ה היצר הרע הוא הששן הוא מלאך המות', וכל כוונה של הששן להששין הוא רק

קונטרס ענינות לזכות ברין בימים הנוראים

ובנב' חזקין (דף פ"ז ב') אמרו: למה אומנתו של אדם כעולם הזה ישים עצמו כאלים, יכול אף דברי תורה כן, ת"ל צדק תוכרתי, וכבר הקשו על דברי הנב', מה היה היתה אמינא שאף דברי תורה ישים עצמו כאלים, והרי נפשויות בתורה זרעית כו יומם ולילתי, ובעל איבא דאברת'ש זצ"ל ביאר כוונה ביאר כאלים חיי, וברי הארי"ל דכל אדם נגוד עליו כשעת חולוד כמה דיבורים יוכל לדבר בימי חיי, וברי שלא יצטרך לילך מן העולם ח"ו לפני זמנ' רחמל צריך האדם לחסוך בהכרחו, כדי שלא יגמור את סכום הדיבורים שנעצבו לו, וכן כתב בספר חסידים סימן קס"א, והמקור לזה מובא בשם מדרש הגדול פר וואר עמ' קי"ג, וכן כפי דרך פקודין מצות לא תעשה ל"ד כתב וז"ל, קבלו מרבתיני עה"ש גפשו יצאה כדברי' שיש שיעור לאדם כמה ידבר כל ימי חייו, עכ"ל, וכפי כפי זה י"ל דהו' שאמר שם חז"ל למה אומנתו של אדם כעוה"ד, כלומר, מה עבודתו של האדם אם רוצה להישאר בעוה"ז, ישים עצמו כאלים, שאו לא יגמור דיבוריו שנעצבו לו, ואח"כ אמר יוכל אף דברי תורה כן ת"ל וכו', כלומר, דאולי תאמר דאף דיבורי תורה מורידים מסכום הדיבורים שנעצבו לו, והו' שהידשו חז"ל דאית כן, כי אדרכה, עי' דברי תורה מוסיפין לו חיים, וכמו שנאמר אור"ד ימים ושנות חיים יסיפו לך, ובמחז"ל גודלה תורה שנתנת חיים לעושיה בעוה"ז ולעוה"ז ומרבה תורה מרבה חיים, עכ"ל, ומלך מעתה בודאי יש להקפיד כפיט בימים אלו על מניעת דיבורי חולין, וכן על קבלה על להבא שלא לדבר דברים כסלים, שהרי אנו מתחננים בימים אלו זכרנו לחיים, ועי' דברים כסלים הרי מקצרים רחמל את החיים, וכאלשיך שמות ב"ח, לא, וכאור החיים פר' פנחס כ"ז, כ"ג, כתב, כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת, מכיון שאין קדושה בקדושת החורה, ולכן אסור לדבר בו אפי' דברי חול, אף שאין בהם דברים אסורים, ובשם הירושלמי הביא, דמתחילה היה כמתחשבה לברוא לאדם שתי פיות, א' לדברי תורה וא' לדברי חול, אך לבסוף החלט לבראותו עם פה אחד בלבד, משום החשש שמא ידבר עם ב' הפיות דברי חול, עיי"ש, והיינו, דכיון דהפה של לומדי תורה דינו ככלי שרת לכן היה כמתחשבה לברוא פה נפרד לדברי חול כדי שלא לפגום בקדושת הפה של ד"ה, ובג"ל, ועי' באכ"ן שלמה לתנ"א ז"ל פי' סימן ר' על חומר ענין דברים כסלים, וכאמת בכל ששומר אדם את פיו יותר בקדושה הריהו משיג יותר בהבנת התורה, וכמו שדייקו בתפילה אליקי נצור וכו', צצור לשוני מוצי ומפני מדבר מרמה וכו' ונפשי כעפר לכל תהיה וכו', פתח לך בתורתך וכו', כלומר, דהתבונה לפתיחת הלב בתורה הוא עי' ב' ענינים אלו, א', שמירת הלשון מלשוה"ד ושקר, ב' ענות, בראי' בנב' עי"ז ה' ב' דתורה יורדת ממקום גבוה למקום נמוך, דעי' זה זכרון למצב של אשה ללי בתורתך', ועיין עוד בספר ניעם אלימלך פר' בחוקתי שכתב וז"ל, לחבין למה נקראת 'זרה' שבעל פה' וז"ל 'זורה שכפדה', הוא מחמת שהצדיק מקדש את פיו, שאינו מוציא מפיו שום דבר כפל חז', והו' לשון יציל פה', ר"ל שהוא בעל ואודו

וְאַתָּה הַכֹּהֵן הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין
 הָעֲרֵבִים: ֹה וְעֵשְׂרִית הַאִיפֹה סֶלֶת
 לַמִּנְחָה בַלֵּילָה בַשָּׂמֶן פְּתִית רְבִיעִת
 הָהֵיזֵי: ַ עֵלֶת תְּמִיד הָעֲשֶׂה בְהֵרִ סִינֵי
 לְרִיחַ נִיחַח אִשָּׁה לְיַהוָה: ַ וְנִסְכּוֹ
 רְבִיעִת הָהֵיזֵי לַכֹּהֵן הָאֲחֵר בַּקֹּדֶשׁ
 הַסֶּךְ נִסְךְ יִשְׂכַר לְיַהוָה: ַ וְאַתָּה הַכֹּהֵן
 הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים בְּמִנְחַת
 הַבֶּכֶר וְכִנְסוֹ תַעֲשֶׂה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח
 לְיַהוָה: ַ פֶּאֶם וְכִיּוֹם הַשִּׁבְעִת שְׁנֵיכֹהֲנִים

לכס בדר

כִּיּוֹם הַשִּׁבְעִת שְׁנֵיכֹהֲנִים: (ו) הַעֲשֶׂה יָמִיד (וכמו שכמו הרמב"ם ז"ל) אלא הקולל של הפרטים
 למה חזרו וישעו, וכל זה עולה יפה מיוצו כי מה דבתיב סס
 ממי (לדוחימיס טול לטעם ללא קול אפרתי דייני
 (מ"ל), גם אפרתי היה לומר פי ממי ממי שנינוס אמ
 המצא ועשו ימי מלאוסי (ב"כ), ועוד מהסס היה אשכ
 לומר שאחורי עולא ממי אט מוח רק על מס שלקין
 מניס דייטו על על כין הערביס, ויס מקוס לטעוסי מה
 דמניס עולא ממי לטון מיד לא עולא ממי, ולא העמדי
 דכניס דכניו על לא הכבס האמד ולא על מחילא הפרדס
 דכניס דכניו על לא הכבס האמד ולא על מחילא הפרדס
 כמו שמחורס כפרסם עלם כפרין לכבס כי כפרתיס לאל וי'
 (ד"ר): יא פי מנחה הנלה חוזה עם על קרין עולה, כמו שמחורס כפרסם עלם כפרין לכבס כי כפרתיס לאל וי'
 למה, ואין זה מין ממה, הסס ללא כחור ומנחמו ככניו הוא", אלא רישו יעיד עניו שאלו הוין כחיס "וכס"י רישיבו היין
 (ג"א): יב פי עולה וז המעדי יסיה ממש עולה העשויה ככל פטייה דייני, אלא קשה להם ליקוס האלה, ומה
 מלמדינו (ד"ס), הסס שאפטר לומר הכונה שיהיה נעשה כמו התולסיס שיהי דבר חדש וכל מחילת דבר נעשה כדדיות
 וכל ההידדיות, אעפ"י דדוק הווא, ועוד מה ענין "הר" סיני לכאן מלמד סיני, לה הביס גם כדדיות (מ"ל): יג
 הווא בלי, שנין דוקא לקול הדס מן האפל ככל דדוקו על המנחם ולא סיני ידי: יד ולא שאר משקין דמניס כפרסם שלם
 (מ"ו ה') דין לנמן (ד"א"ס): טו ר"ל מנחם ביקרס פירדו כמנחם הקרס, ואלן פירדו שיינן יהי קודס דייני כמנחמו
 הקרס, כי פטוס הווא (ג"א): טז זה פי יפה שפר, אלא יין מנחמו פי מיד אחר שנין כמ דיינין מיקוס העכביס ט

אור דר"י

מ. דב"י השנת שני כבש וגו'. עניס כפרוסף משה"י, ולוה מוספיו שני כבשס על שני כבסי
 שכת הווא מופע מכל מוספי ראש חמיה, וסוד הכניעויות"י רמחו כיווס עממו כי הווא
 חודס ומוספיו יוס טוב והמועדי"י, הווא סוד ללס שניעו מה שלין הכניעויות מוסיו לא כדלס חודס
 אור בדר
 אור דר"י
 רגה) הלא הווא יומר מקודס מכל המועדות. רגו) פי מקשה מאחר ככל יוס. רגז) פי ולימי ככר אחרת
 ממוקמות אחרים שמה שלוח ה' (לביא ו' כבשס הווא סוד ומדית לא יסיה כמיו סוד זה כיווס קודס כוה.

וְאִמְרַתְּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר
 תְּקַרְבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנִי־שָׁנָה
 תְּמִימִם שְׁנֹנִים לְיוֹם עֹלָה תְּמִיד:
 אֲתֵדְבַרְכֶּבֶשׂ אַחֲרַי תַעֲשֶׂה בַבֶּכֶר

דשיי

לכס בדר

אס כין הכרביס, כלומד מינכ כמועדו לטו לומר שאינו ככל
 יוס, ולטו כמו שזר כמועדו כמחורס (ג"א): ו) שהי ליום, כפסוטי" ויקרבו כח ללמד שיכיו כמחורס
 ככר נלמד ולומר אליס ו לישראל ולמחור לסס ו כ"ד כנגד כיווס", חמיה של שזר כמענד וכל כין
 (ד"א"ס), ועמנו קרננוט מלו משאר מנח שנין אוחיה ככרביס כמחורס של עכעוית" (פס"ו - יומא ס"ב):
 לבי"ד משוס שהו קדיה דני שומפי ונלמח חיוז על כל (ד) את הכבש אחר. אף על פי שככר נלמד
 לומר ולמד לה לומר הכחיס שעליס מוטל האחריות כפרסם וללסס חלוס (כ"פ"י"ס) חכ אפר כעשכ וגו', כויל
 (כ"ב): ז) לין מקרול ילא מיד פשוט, והכמו כענמו כיוסכ אוכרס לנימי כמלוחיס" וכלן כולוס לדורות:
 מפרסו אמ ככס האמד וגו', אלא די היה כפירוס והקמה
 האלם קך לומר וכל ללמד וכו': ח) כנגד השמש וימני יוס פירדו שמש, דמניס יוס" וי"ס) וכמנחמ מן הווס
 כפ"ין שמלגיל שפירוס מננו וריחם השמש (ומכ"ס מסכ' תמיד): ט) כ"ד כעננוט היו קרננוט כללמ כין המנחמיס
 (כענמ לכל משמח) לכניס כסס רלס ככיהה כעמ השמטיה, עשויס כעס שורית, ד' ככל שורה, ממי על שזר כעמ
 כשורה החלוטה שזר מענד כענמ כמניה מן האמן (שעולה קדסי קדשיס הווא שמיטה כלמן, ולא כענמ האשונה
 כדי שמה האשונה מפינמו (לחמו זה רגלו הכהנה עלה מהפטר), ופינ האשונ וולר הכהנה לזר מודית למית ענד
 השמש שמש זרס השמש ככר, וומר על כין הערביס כשורה החלוט כלפי מוח כענמ כמניה מן האמן ופינ האשונ
 לזר דרומית מערנית שמש וריחם השמש אחר להריס (דש"י), אס היה כניו עניס כיווס היה פירדו כמקוס השמש
 ומדעמני לוס כלמ"ד פירדו ענד השמש (מ"ל): י) וימ"ד דמני סס עולה ממיד לדוחימיס, מן הקשה כמקוס השמש
 מין החוקי כיוכלו לומר מיפוט דורות עניס ולא יומר, וה היה מקסיק שולא כניס ג"כ עולה "ממד", ואפשר לומר
 שכל הקרנמ האמד ככל לא קשיל לה לרנינו, לפי שאמר כלן המוספין וקרננוט עזר חמיה גם האמד ליהוה הכל כדור
 אור דר"י

מה שזרסל מקרבינו הווא מנכסו של כדורל, לזו יוחח מחקרביס כל ינולו הקדושה כמחורס:
 ומכסס ה' ויקן אוכרס ולמר השמרי" לומר שלם ג. וְאִמְרַתְּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה וגו'. ימד אמירה
 לא יעשו ככס כס נוליס ככסו ועובריס כלאו, אחרת, גם אחר זכ הכשכ"י, לכל
 ולומר להקרבי לז וגר"י) פירוס כי מה שיפטו יחשבו כי מה שלוח ה' ככס אחר וגו' למחידו הווא לזר
 הווא הקרנמ חלק מנכסו לפניו אכל עיקרן של הכסס כפרות ולא לשיפור כעכל כשולל הומר מנח
 ככסס כס של המקוס. עוד נכמוז מה להודיע סוד הכפחת ממוני", לזו ימד אמירה להכניל כדבר
 הקרבו שכוו לקרב עניפי הקדושה כסס חלק ה', ולמר זכ הכשכ זה ולא יומר מנח אכ ככס אחר וגו'
 והווא מה שחכוין כלומר קרבי כניעו כלווי"י) ולז ככס וגו', נמלח אומר ככפרוסק רלסו ו חל
 והכו, ולומר לומר ללמי פירוס ללס זכ שאני מלוה וגו' לנמו על כמחורס הקרנמ כמחורס, וכפרוסק זה
 להכניל לויכסיס סודו הווא קרבי ככעשולה לה' ריח לנמו על שיפור הקרנמ כמחורס:
 אור בדר
 עי"פ. רג) ולא אחר נישמו מקרבי לז שמינח כמנח הווא לא כעשכ כדדיות וכלן הווא לא חנוג. רגא) ולא אחר למן
 לז. רגב) וכללו אחר חוסי להקרבי לז ככיסול, ולימני כעשה ולז, למני ללמי, ככלמס חנוסי ללס על עניניו על האס
 שלי. רגג) ולמה להקדמה האלה, הילול ואחרת ללס ככסו וגו'. רגד) פי רלסיס כס להקרבי יומר וגם מרלס

תמו כמדבר כח פינתם

אונקלוס

כַּלְתַּ מְנַחֵה בְּלוּלָה בְּשִׁמְנוֹ לְפָר הָאֵחָד
וְשָׁנִי עֲשִׂינְלִים סָלַת מְנַחֵה בְּלוּלָה
בְּשִׁמְנוֹ לְאֵיל הָאֵחָד: י וְעִשְׂרֵן עֲשִׂינְלִין
סָלַת מְנַחֵה בְּלוּלָה בְּשִׁמְנוֹ לְכַבְּשֵׁ
הָאֵחָד עֲלֵה רֵיחַ נִיחַח אִשָּׁה לִיהְוֶה:
וְנִסְבְּרִים דְּחֵי דְהֵין דְּהֵין לְפָר
וְשִׂילִישַׁת דְּהֵין לְאֵיל וְרַבִּיעֵת דְּהֵין
לְכַבְּשֵׁ יִין וְזֹאת עֲלֵה הַדָּשׁ בְּהַדָּשֵׁי
לְהַדָּשֵׁי הַשְּׁנֵי: יו וְשִׁלְעִיר עֲזִים אֵחָד

לקם בדין

רשי"א

קולוני* כפרסת נכסים (מל: י"א: ט"ד) זאת עלה
חדש בחדשו. אלס כפר יונו כנל קרננו וכו' אלח
ל מכלותו (מ: ו) ושעיר עזים וגו'. כל שבירי
המוספין בלח לכפר על עומות מקדש וקדשי* (בא)
המזים פר חל כפר (רא"ם): (בא) ה"מ כפר ח"ל
כמו שפירש במסכת צעוות (פ"ג), ופלוה
וקדשי לכו למר עם הקרי קרנות בעומה ע"ל ולא
דק צרכים הלא (ו) אמר נכס *ה"ק בעומה משמע
דוקא כן או לוי ח"ל שום חינוק דן כן לן ויסרל כו'
(ג) פירשו על שום וקדשו עם *הקרי* קרנות בעומה
זו לוי צרכות חזק וקדשו היא על שלום קדשים
בעומה* כן כפר שלום שמעו הים או חמול וכלו

מי שהיא כשהאלם שאלו סמלו לא נכנס לערה אלא חלו בירואלם, בשוג מיי קרבן חמולת עולה וורד ונחור
כרת (ג) הלא מדברי שכול להקרי קרנות חולו למען ולקדש א"כ כפר ומשג שפי' חונם *מקדש* היא קדש קדשים
או הכולל אשך לא כן הוא כי כל הצורה סמלו עורם שרולו ופילו השנה עזמו (מז) משבר קנור (כנל מקדש הוא לני
דבר זה ותיין מר בלוח הסמוי: (כ) מי שנתם לערה כשהיה עומה או לכל קדשים בשוג מיי נקרבן עולה וורד, כלל
שוג זה רק בלוח עשיל ממו הטומאה (או המקדש) נשנה ענכמ, ולוור יד מקדש שמה הוא נקדש עולה וורד, כלל
הטומאה) וזכר לומר המשבר זה קדש טמולה וצופק, כלל על ח"ל דרטה טמולה שערמה עומה הוא נכנס עולה וורד, כלל
לוי מיי קרבן, אלא ששיר המשבר נחמ, ויש לו ירטה טמולה וצופק ולא נכנס עולה וורד, כלל
והירד מכה, ומי שאלו לו טמולה ולא נכנס ע"כ נכנס עומה וירד ע"כ נכנס עולה וורד, כלל
לו טמולה שיהיה שם ממ חונם ולקדש לו לכל קדשים (כלל כשי"ת שמה ח"ל לו טמולה ולא נכנס עולה וורד, כלל
והיוק שמה לני השובר כוכבים ע"ל) ששיר על ר"ס המשבר עילי, ולמדון בהיקף של אשך ששיר מוסדות ג"כ נכנסים
על זה: (ב) חלם נצורה ממש ע"כ דוד האשון מדרשו הוא ולא פשוטו (פשוטו למס ה' - ר"ע) אלא שרולתו הוא
שיר דרטי ולוחו זה שיר אלה (רא"ם), ויש נכמי מפורש האשך שמה כ' הדרוטי מונית לה: (בד) לביסין דעמה
על לנה (לשון רש"י), מי לו שפירש לר"ך כפרה ולו מנכסי עילי, אלא כ"י לביסין דעמה על ירה ע"ל, וכן כפר באי"ף ו"ל אש
נכסיו ששיר זה כפרה לשרולו ועל לקניט זמן כפרה זו וקניטו כ"י לביסין דעמה על ירה ע"ל, וכן כפר באי"ף ו"ל אש
לכ"י פירשו שוים היא ללנה שכל ענה מדידה מקריצין ישרול קרנות ובה מתייבט דעמה על מיעוטתה, ומה שאמר

אונקלוס

תמו כמדבר כח פינתם

בְּרִישָׁתָה תְּמוּסִים וְשָׁנִי עֲשִׂינְלִים סָלַת
מְנַחֵה בְּלוּלָה בְּשִׁמְנוֹ וְנִסְבְּרִי: י עֲלֵה
שִׁבְתָּ בְּשִׁבְתּוֹ עֲלֵה עֲלֵה
וְנִסְבְּרִי: י א וְכִרְאִישֵׁי הַדָּשִׁים
תִּקְרְיֵנּוּ עֲלֵה לִיהְוֶה פְּרִיָּם בְּרִישָׁתָה
שִׁבְתָּ וְאֵיל אֵחָד כְּבָשִׂים בְּרִישָׁתָה
שִׁבְתָּ תְּמוּסִים: יי וְשִׁלְעִיר עֲשִׂינְלִים

רשי"א

לקם בדין

לוי משכב ויש נכמי סמלו ר' סמלו ין נכמו לא ירח אש
היה כפר ופי' רכבים לא ירח ממש דכפר (נמל ר"ם) כשברמו. ולא עולה שנה כשכס דארה"י, הכי אלה
הכן נמן שבר מרזי דעמכר, ולא הכול כפר לילע פירושם
או נמי הכן נמן חל מקום ע"ל, וזה פלקה עננמ
הרמזי* ו"ל י רכשו לא חמר ש"ן עמו סמול אלה מפרש
מיכס שבר הכול למען ין עמו, ופי"ז שדעמד כפר
(רא"ם): (ד) שאל רק למען יתי החול או ירח ויחסיס
הילל עולה שנה עממ, ומדלמל כעמו פירשו עולה על
שנה פרשם פירשם לוי קריה רק כשנת זה על פרשם
פירשם (רא"ם): (ד) מדשים הקרנות שנה זו חו הוא
למיע עולה לו זה שנה לכמה שבר למחלון שבר חו הוא
מזכר נחשו סמלו קומה נופל שסס אשך לר"ך מיעוט, משל"כ נמיס טונוס, ולא חל לחלף ר"ם משנה שבר מול הוא
ולנה לו קריה כ' שפתיס (ד"ר), ולסך מיי לו מוי דלמען רק ר"ת, מוש דלש"י חדשים לויס ארם, זה רשך למד
יכון וזה רשך ללוי, משל"כ שמהו השנה דשים לגמרי הוי"א שפירש ויעלה לו קמ"ל (מ"ל), וזה דכתיב כפרתם אונר
(רא"ם ל"י) דבר יום ביומו ודרכיק עבר ומוז כנל קרננו זה למר שאלו לו מחלוןי ששנה כתי עולה לויס ופלו
מרגיב: (ט) זה פסוקים ממעומה, שאילו עולה לו כ' כפוסים עלו לקרנן הממה, ולחן פירשו נשוס אופין שישם ויון כפר
מוספי שנה על כפר הממה, שאלו המרגיב כון מהקטרה או נחנה או שום משנה פירש עלו המרגיב מהקטרה ככלל
ופי' סיכס, ע"ל לוי על לוי חוזה על חוזה למור חייבים חלם כעולה שנה על חוזה על עולה סמול כפר כתי למרזי נכס
ומל מקום ד"ך לוב נכמת ממוז עור דבר, שמהמז הוא העיקר הווא האלוטה המוספיס הם מוספות ודוקא למרזי,
מדלמל שהמוספיס הם מ"ך מן הממה, שאלס המוספין קודמין לר"כ היא לר"ך לויס מיי הממר ע"ל וחק ממוני, זה מה
שומר רכשו, ומגד"י מי ד"ך לוב מגד עור דבר (רא"ם), ומדלמל על *עולה* הממר לכוון ישר, הכי קודי שפירש דוקא
וסך על האמד ולא על הכניס לר"כ גיד ג"כ שויסי המוספין צ"כ שגייה (מ"ל), ועוד שמתקום חמר כתי מגד עולה
היקר (ב"ב): (ב) ל"ל ח"ל עולה חללו משויס כמממם משאר עולמ, אלא זה משפטו כול מקום (רא"ם), ול"ס ח"ס

אור דרזיים

ולו כשאל ימים טונוס, וכנס שיש שנינו של כסמ, יא. ובראש"י חדשים חלמי כנינו חדשים (י"ט)
לחן השבעות קרנו כו כיום השבת (י"ט) וכו': לפי שקדוים הכותס חלוי כנינו
אור בדין
ג"ר) מי הוא רק שם ה' ולא נקניטת.

